

SEC-CEE

– Az ágazati kollektív tárgyalás szerepének jobb megértése
a többszörös válságok időszakában Közép- és Kelet-Európában

A „SEC-CEE – Az ágazati kollektív tárgyalás szerepének jobb megértése a többszörös válságok időszakában Közép- és Kelet-Európában” című projekt keretében végzett felmérések elemzése

Vakhal Péter, PhD

Budapest, 2025.

**Co-funded by
the European Union**

Az Európai Unió finanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k)
álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek az Európai Bizottság hivatalos álláspontjával.
Sem az Európai Unió, sem az Európai Bizottság nem tehető felelőssé ezekért.

SECCEE – 101126461

BEVEZETÉS

A felmérést 2024-ben végezték Magyarország, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia részvételével. A célcsoportot a fenti országokban működő vállalatok alkották. Összesen 344 válaszadó töltötte ki a kérdőívet; sajnos sokan nem jutottak el a kitöltés végéig. Így az adatok közt jelentős az üres – választ nem tartalmazó – sorok száma.

Sajnos ezeket a hiányzó adatokat nem lehet imputálni a potenciálisan nagy torzítás miatt. A nem válaszolók súlyozása szintén nem mérhető torzítást okozhat. Erre tekintettel a hiányzó adatokat nem lehet kezelni ebben az adatbázisban, mivel nincs információ a célsokaságról (például, hogy hány vállalat rendelkezik kollektív szerződéssel országonként, méretkategóriánként és ágazatonként).

Feltételezzük, hogy az adatgyűjtés véletlenszerűen történt; így a levont következtetések a teljes sokaságra is kivetíthetők. Az egyszerű véletlenszerű mintavétel még kis minta esetén is biztosítja a reprezentativitást. A kis minták azonban általában nagyobb hibahatárral rendelkeznek. Mivel a tanulmányban a kollektív szerződés megléte a vizsgált változó, a hibahatárt a

$$ME = CL \times \sqrt{p(1-p)/n}$$

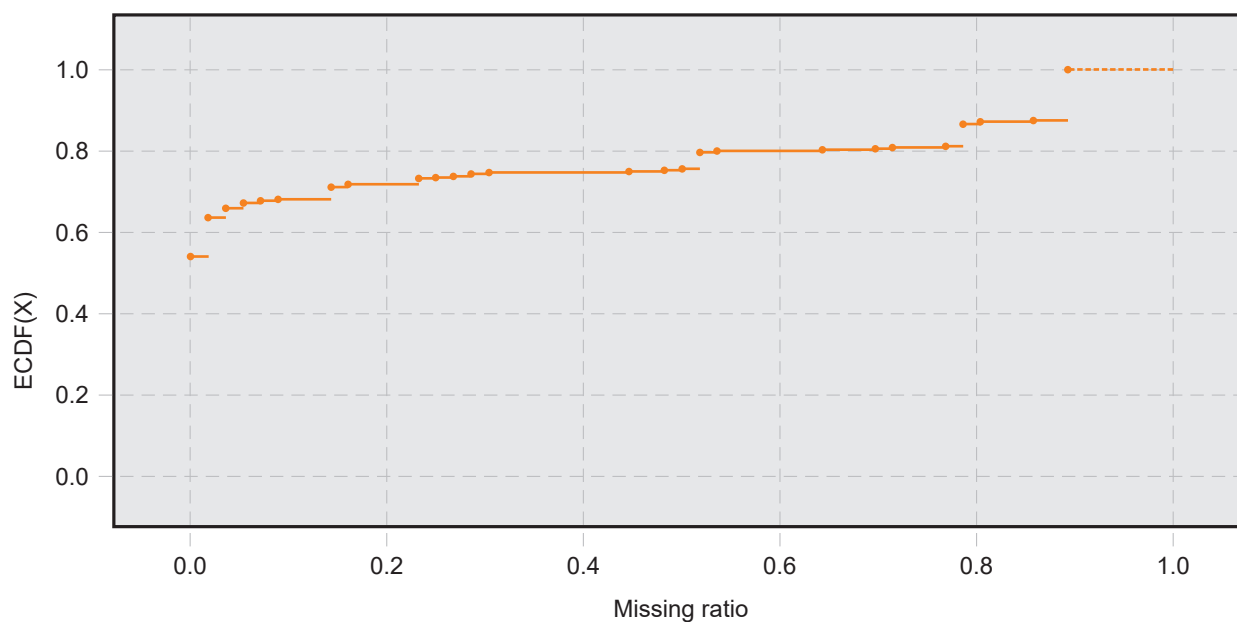
képlet segítségével lehet megbecsülni, ahol a *CL* a standard normális eloszlás – általában 95%-ra meghatározott – konfidenciaintervallumán kívüli terület, ami az eloszlás mindkét oldalára 1,96-ot ad. Az *n* érték a minta mérete, *p* pedig a populáció valódi aránya. Mivel *p* ismeretlen, több értéket is tesztelhetünk. A legnagyobb hibahatár *p=0,5-nél* van. Ezt a következő táblázatban mutatjuk be.

Ország	Mintavétel mérete n (a nem válaszolókkal együtt)	Elméleti maximális (p=0,5) hibahatár
Magyarország	78	11,3%
Montenegró	38	16,2%
Románia	44	15,1%
Szerbia	82	11,0%
Szlovákia	52	13,9%
Szlovénia	50	14,1%

Átlagosan az adatok 21%-a hiányzik. Ugyanakkor a válaszadók több mint fele teljes egészében kitöltötte a kérdőívet. Nincs általános szabály arra vonatkozóan, hogy egy válaszadónál legfeljebb mennyi adat hiányozhat. A hiányzási arányok empirikus kumulatív eloszlását vizsgálva megállapítható, hogy azoknál a soroknál, ahol hiányzó adat van, általában jelentős mennyiség hiányzik, és a kumulatív eloszlásgörbe nem mutat meredek emelkedést a 20%-os hiányzási arány felett. Ez azt jelenti, hogy azok, akik legalább a kérdések 20%-ára nem válaszoltak, valójában többnyire egyik kérdésre sem adtak választ.

Másként fogalmazva: ha legalább a válaszok 20%-a hiányzik, akkor nagy valószínűséggel ennél is több adat hiányzik.

Empirical cumulative distribution function of missing ratios

A fenti ábra alapján arra jutottunk, hogy azokat a válaszadókat, akiknél a hiányzó adatok aránya meghaladja a 20%-ot, ki kell zárni az elemzésből. Ez azt jelenti, hogy a minta 72%-a vehető figyelembe az elemzésnél. Az országok szerint rendezett eredményeket az alábbi táblázat foglalja össze.

Ország	Minta mérete n (a nem válaszolókkal együtt)	A legalább 20%- hiányzó adattal rendelkező válaszadók száma	Az elemzésre alkalmas válaszadók száma	Arány (fennmaradó / összes)
Magyarország	78	31	47	60,3%
Montenegró	38	9	29	76,3%
Románia	44	16	28	63,6%
Szerbia	82	25	57	69,5%
Szlovákia	52	4	48	92,3%
Szlovénia	50	12	38	76,0%
Összesen	344	97	247	71.8%

ELEMZÉS

A MINTA DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI

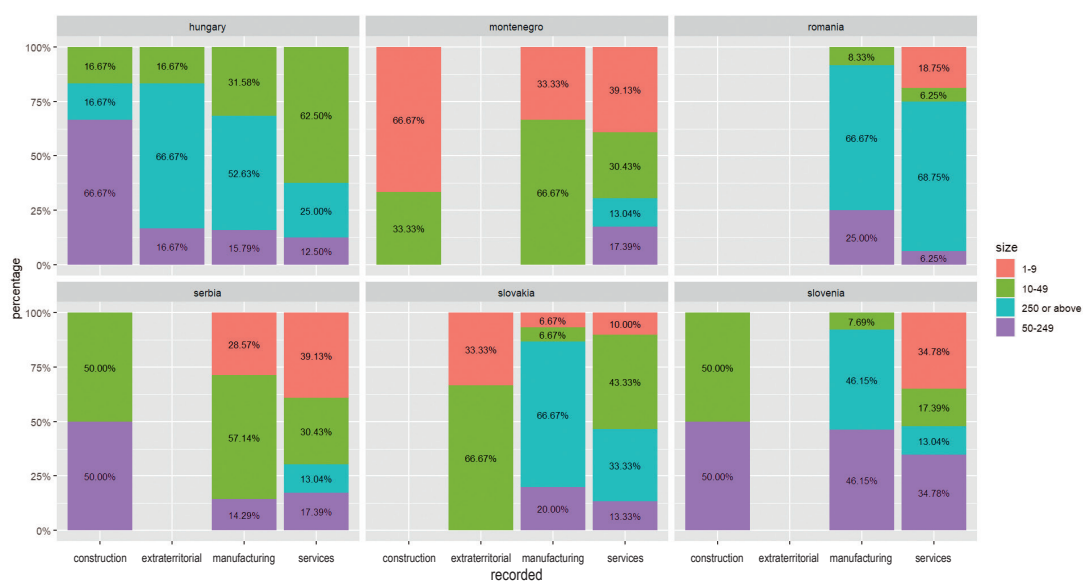
A felmérés hat kvalitatív változót határoz meg, amelyek a válaszadókat jellemzik:

- Az iparág, amelyben tevékenykednek. Összesen 21 ágazatot határoztak meg, bár vannak olyan iparágak, amelyekben csak néhány válaszadó található. Ezt kezelni kell, mert a túl kevés megfigyelés hibás statisztikai eredményekhez vezethet. Ezért bizonyos elemzésekben az iparágakat két nagyobb kategóriába vonták össze: feldolgozóipar (NACE-kódok A, B, C, D, E), építőipar (NACE F), szolgáltatások (NACE G-U) és területen kívüli szervezetek (NACE V).
- Vállalatméret: kategóriákba sorolva (1–9, 10–49, 50–249 és 250 vagy annál több fő).
- Szakszervezeti jelenlét a munkáltatónál: igen vagy nem (illetve „nem tudom”).
- Kollektív szerződés megléte vállalati szinten: igen vagy nem (illetve „nem tudom”).
- Kollektív szerződés megléte (al)ágazati szinten: igen vagy nem (illetve „nem tudom”).

Üzemi tanácsi jelenlét a munkáltatónál: igen vagy nem (illetve „nem tudom”).

Néhány vállalat egyes eldöntendő („igen/nem”) kérdésekre a „nem tudom” választ adta, de ezek száma csekély, így a kontingenciatáblák elemzésekor csak néhány vállalat marad ki

Sajnos nem minden iparág képviselteti magát minden ország mintájában, és ugyanez igaz a vállalati méretekre is. Míg a magyar mintában nincsenek kisvállalkozások, addig azok Montenegróban kissé felülreprezentáltak. Területen kívüli szervezetek csak a magyar és a szlovák mintában szerepelnek, míg Romániában az építőipart egyáltalán nem vizsgálták. Ezek a nem homogén részminták azt eredményezik, hogy az egyes országok közvetlenül nem hasonlíthatók össze.

A MINTA EGYES SAJÁTOS JELLEMZŐI ÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI

Szakszervezeti jelenlét

A legtöbb válaszadónál nincs szakszervezet.

Akiknél viszont van, azok jellemzően nagyvállalatok (250 fő feletti létszám). A statisztikai próbák megerősítették, hogy a szakszervezetek elsősorban nagy cégeknél koncentrálódnak, még hozzá nagyobb arányban, mint a mintában szereplő nagyvállalatok aránya: míg a válaszadók 31%-a tartozik a 250 főnél nagyobb vállalatok körébe, addig a szakszervezetek 66%-a ilyen munkáltatóknál működik.

Ország	Nincs szakszervezet (a teljes minta %-ában)	Szakszervezettel rendelkezők (a teljes minta %-ában)			
		1–9 (fő)	10–49 (fő)	50–249 (fő)	250 vagy több (fő)
Magyarország	67%	0%	0%	14%	86%
Montenegró	86%	25%	0%	0%	75%
Románia	46%	0%	0%	13%	87%
Szerbia	80%	0%	45%	18%	36%
Szlovákia	44%	4%	11%	19%	67%
Szlovénia	50%	11%	0%	42%	47%
Összesen	63%	4%	9%	21%	66%

Kollektív szerződés vállalati szinten

A teljes minta mindössze 34%-ánál van vállalati szintű kollektív szerződés. Az országok közötti megoszlás azonban nem egyenletes: Romániában és Szlovákiában a válaszadók többsége rendelkezik vállalati szintű kollektív szerződéssel.

Ország	Nincs vállalati szintű kollektív szerződés (a teljes minta %-ában)	Vállalati szintű kollektív szerződéssel rendelkezők (vállalatméret szerinti megoszlás a kollektív szerződéssel rendelkezők %-ában)			
		1–9 (fő)	10–49 (fő)	50–249 (fő)	250 vagy több (fő)
Magyarország	70%	0%	0%	15%	85%
Montenegró	79%	17%	33%	0%	50%
Románia	26%	0%	5%	20%	75%
Szerbia	78%	8%	25%	25%	42%
Szlovákia	49%	4%	8%	21%	67%
Szlovénia	69%	9%	0%	36%	55%
Összesen	66%	5%	9%	65%	21%

Szlovénia kivételével minden országban egyértelmű összefüggés mutatható ki a vállalat mérete és a kollektív szerződés megléte között: nagyobb vállalatoknál nagyobb valószínűséggel van kollektív szerződés. Szlovénia ebben némileg kivételt képez, mivel ott ez az összefüggés sokkal gyengébb.

Kollektív szerződések Szlovénián kívüli országokban (Kollektív szerződések Szlovéniában)				
	1–9 (fő)	10–49 (fő)	50–249 (fő)	250 vagy több (fő)
Nincs	92% (83%)	87% (100%)	61% (73%)	22% (33%)
Van	8% (17%)	13% (0%)	39% (27%)	78% (67%)

A kollektív szerződés megléte és a szakszervezeti jelenlét között – azok együttes vizsgálata alapján – viszonylag erős összefüggés mutatkozik. Amennyiben van szakszervezet, a vállalati szintű kollektív szerződés meglétének valószínűsége jelentősen magasabb – és ez minden vizsgált országban igaz.

	Szak-szervezet	Vállalati szintű kollektív szerződés	
		Nincs	Van
Magyarország (χ^2 p-érték=0)	Nincs	67%	0%
	Van	5%	29%
Montenegró (χ^2 p-érték=0)	Nincs	79%	7%
	Van	6%	11%
Románia (χ^2 p-érték=0)	Nincs	26%	22%
	Van	0%	52%
Szerbia (χ^2 p-érték=0)	Nincs	72%	8%
	Van	6%	15%
Szlovákia (χ^2 p-érték=0)	Nincs	45%	0%
	Van	43%	51%
Szlovénia (χ^2 p-érték=0)	Nincs	47%	3%
	Van	22%	28%
Összesen (χ^2 p-érték=0)	Nincs	57%	6%
	Van	7%	30%

Kollektív szerződés ágazati szinten

A válaszadók 73%-a jelezte, hogy nincs ágazati szintű kollektív szerződés. Iparági bontásban vizsgálva a legtöbb kollektív szerződés az építőiparban fordult elő; ugyanakkor még ebben az ágazatban is csupán a válaszadók fele jelezte ágazati szintű kollektív szerződés meglétét.

Iparág	Ágazati szintű kollektív szerződés (az adott ágazatban megkérdezett szereplők %-ában kifejezve)	
	Nincs	Van
Építőipar	50%	50%
Területen kívüli	100%	0%
Gyártás	65%	35%
Szolgáltatások	77%	23%
Összesen	73%	27%

Érdekes összefüggés mutatkozott a vállalati és az ágazati szintű kollektív szerződések megléte között. Mivel egy vállalat nagyobb valószínűséggel nem tartozik ágazati kollektív szerződés hatálya alá, azt várnánk, hogy ezek a vállalatok nagyobb arányban kötnek vállalati szintű kollektív szerződést. Ha nem lenne kimutatható korreláció a vállalati és az ágazati szintű kollektív szerződés hiánya között, akkor jóval magasabb lenne azoknak a cégeknek az aránya, amelyeknél van vállalati, de nincs ágazati kollektív szerződés. A minta alapján azonban ez a hipotézis nem igazolható.

Vállalati szintű kollektív szerződés	Ágazati szintű kollektív szerződés	
	Nincs	Van
Nincs	85%	15%
Van	49%	51%

(χ^2 =29,091, p-érték=0; Φ =0,38)

A statisztikai elemzés összefüggést mutatott ki, ám ez csak közepes erősségű. Azok a cégek, amelyek nem rendelkeznek vállalati szintű kollektív szerződéssel, nagy valószínűséggel ágazati kollektív szerződés alá sem tartoznak. Ezzel szemben a vállalati szintű kollektív szerződés megléte önmagában nem határozza meg, hogy az adott ágazatban létezik-e ágazati szintű kollektív szerződés. Így valószínűsíthető, hogy azok a vállalatok, amelyek saját kollektív szerződéssel rendelkeznek, nem érzik szükségesnek ágazati szintű szerződés megkötését.

Ország	Ágazati szintű kollektív szerződés	
	Nincs	Van
Magyarország	83%	17%
Montenegró	63%	37%
Románia	77%	23%
Szerbia	84%	16%
Szlovákia	71%	29%
Szlovénia	52%	48%
Összesen	73%	27%

A válaszadók többsége nem számolt be ágazati szintű kollektív szerződés meglétéről; általában kevesebb mint egyharmaduk rendelkezik ilyennel. Kivételt csak Szlovénia képez, ahol a kérdőívet kitöltők fele jelezte, hogy van náluk ágazati szintű kollektív szerződés.

Üzemi tanácsi jelenlét

A válaszadók mindössze egyötöde jelezte, hogy működik náluk üzemi tanács. A regresszióelemzés alapján a nagyobb vállalatoknál (50 fő felett), illetve azoknál a cégeknél, amelyek rendelkeznek vállalati szintű kollektív szerződéssel, nagyobb a valószínűsége annak, hogy üzemi tanács is működik. Az összefüggés ugyanakkor mindig nagyon gyenge.

Változó	Négyzetösszeg	F-érték	p-érték
Vállalatméret	9,79	23,3	0
Vállalati szintű kollektív szerződés	2,4	17,2	0
Ágazati szintű kollektív szerződés	0,08	0,6	0,45
Maradék	28,1	–	–

Binomiális GLM-modell (ANOVA) Függő változó: üzemi tanács (0 – nincs, 1 – van)

A következő táblázatok országonként mutatják be a vállalatméret és az üzemi tanács megléte közötti kapcsolatot. A statisztikai próbák alapján Magyarországon és Szlovéniában jellemző, hogy nagyobb vállalatoknál inkább működik üzemi tanács, míg a kisebb vállalatoknál nem. Más országokban ez az összefüggés nem figyelhető meg.

MAGYARORSZÁG	Üzemi tanács	
Vállalatméret	Nincs	Van
1–9 (fő)	0%	0%
10–49 (fő)	100%	0%
50–249 (fő)	67%	33%
250 vagy több (fő)	39%	61%

MONTENEGRÓ	Üzemi tanács	
Vállalatméret	Nincs	Van
1–9 (fő)	100%	0%
10–49 (fő)	80%	20%
50–249 (fő)	100%	0%
250 vagy több (fő)	100%	0%

ROMÁNIA	Üzemi tanács	
Vállalatméret	Nincs	Van
1–9 (fő)	67%	33%
10–49 (fő)	50%	50%
50–249 (fő)	50%	50%
250 vagy több (fő)	33%	67%

SZERBIA	Üzemi tanács	
Vállalatméret	Nincs	Van
1–9 (fő)	95%	5%
10–49 (fő)	95%	5%
50–249 (fő)	90%	10%
250 vagy több (fő)	100%	0%

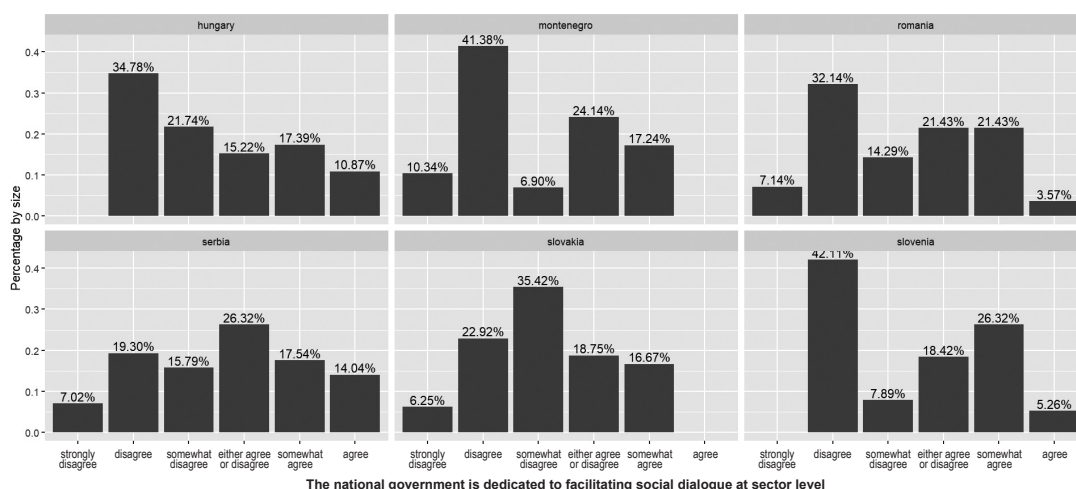
SZLOVÁKIA	Üzemi tanács	
Vállalatméret	Nincs	Van
1–9 (fő)	80%	20%
10–49 (fő)	94%	6%
50–249 (fő)	50%	50%
250 vagy több (fő)	59%	41%

SZLOVÉNIA	Üzemi tanács	
Vállalatméret	Nincs	Van
1–9 (fő)	88%	12%
10–49 (fő)	100%	0%
50–249 (fő)	73%	27%
250 vagy több (fő)	11%	89%

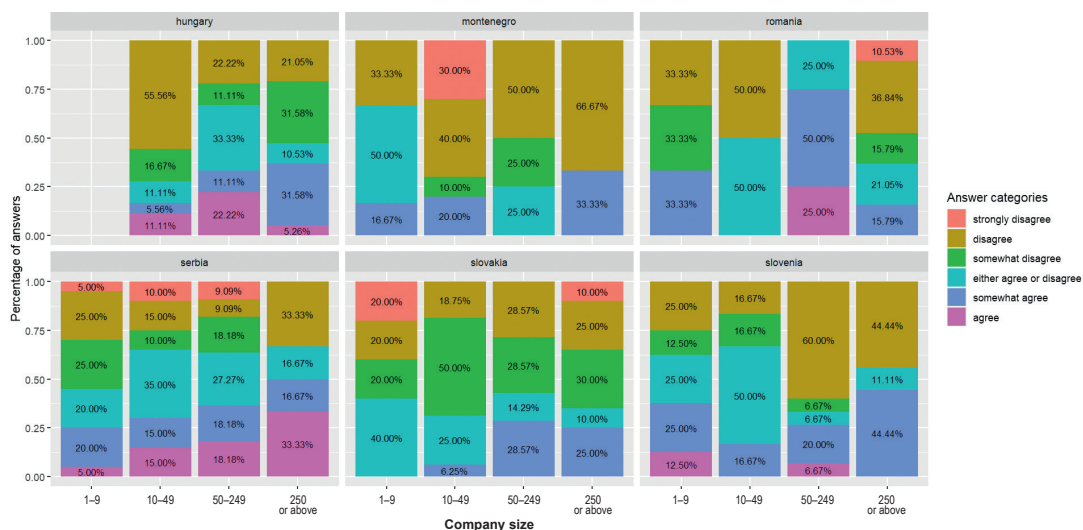
LIKERT-SKÁLÁS KÉRDÉSEK ELEMZÉSE

A szociális párbeszéd és a lobbitevékenység észlelt hatása és szerepe

1.1. kérdés: A nemzeti kormány elkötelezett az ágazati szintű szociális párbeszéd erősítése iránt.

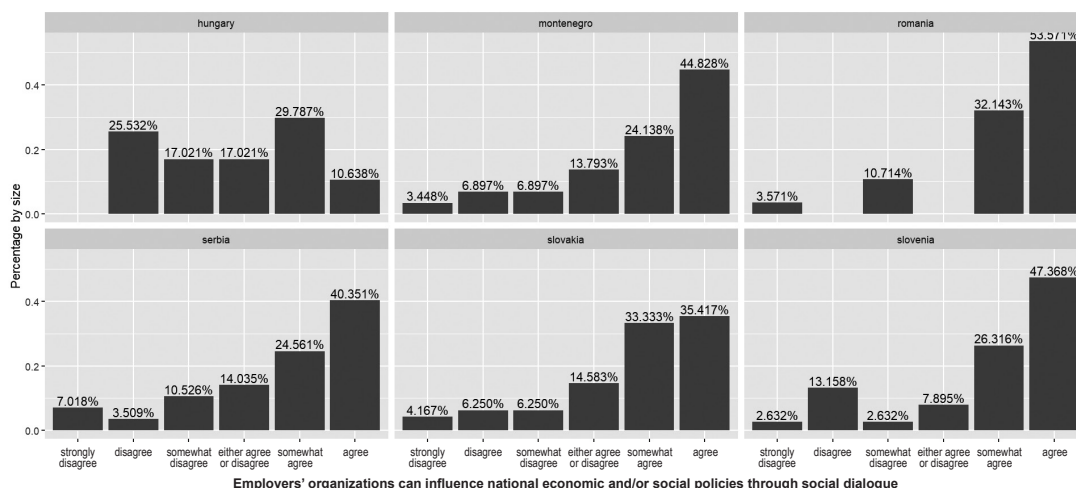

Az oszlopdiagram a hat kelet-európai országban a nemzeti kormánynak a szociális párbeszéd előmozdítása iránti elkötelezettségével kapcsolatos vélemények százalékos megoszlását mutatja. Montenegró esetében éles polarizáció figyelhető meg: itt a legmagasabb az egyetértés és a határozott egyet nem értés szintje is. Ez arra utal, hogy a kormány szociális párbeszédben játszott szerepéről kialakult vélemények igen megosztottak. Szlovákia viszont erősen a határozott egyet nem értés felé hajlik. Románia és Szlovénia viszonylag kiegyensúlyozott megoszlást mutat, míg Magyarországon és Szerbiában inkább az egyet nem értés a jellemző, ami arra utal, hogy a kormányzat szociális párbeszéd iránti elkötelezettségének megítélése eltér ezen országokban.

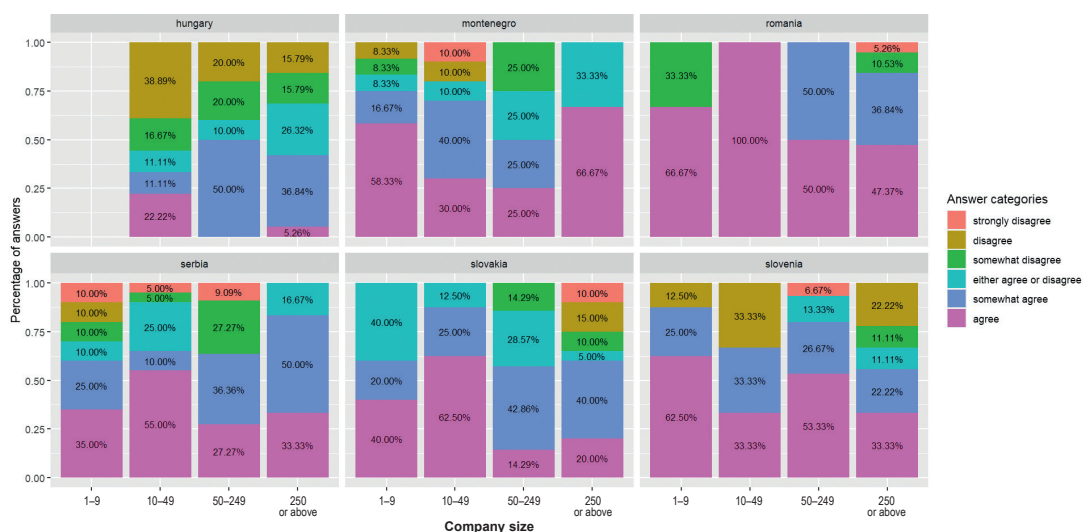

A halmazott oszlopdiagram országonként és vállalatméret szerint szemlélteti az ágazati szociális párbeszéd iránti kormányzati elkötelezettség megítélésének mintázatait. Magyarországon a nagyobb vállalatok válaszai sokszínűbb képet mutatnak, míg a kisebb cégek – ahol rendelkezésre áll adat – inkább az egyet nem értés irányába hajlanak. Montenegróban jelentős polarizáció figyelhető meg, különösen a nagyobb cégeknél, szemben a legkisebb vállalatoknál tapasztalható kevésbé széttartó véleményekkel. Szlovákiában minden méretkategóriában az „egyetért” válasz dominál, ami általános pozitív hozzáállásra utal. Szerbiában az egyetértés aránya a vállalatméret növekedésével együtt nő, annak ellenére, hogy az egyetértés hiányát kifejező válaszok minden kategóriában jelen vannak. Szlovéniában a legkisebb vállalatok kerülnek az „egyáltalán nem ért egyet” választ, míg a legnagyobb cégeknél megosztott vélemények tapasztalhatók.

1.2. kérdés: A munkáltatói szervezetek az országos szociális párbeszédén keresztül befolyásolni tudják a nemzeti gazdaság- és/vagy szociálpolitikát.

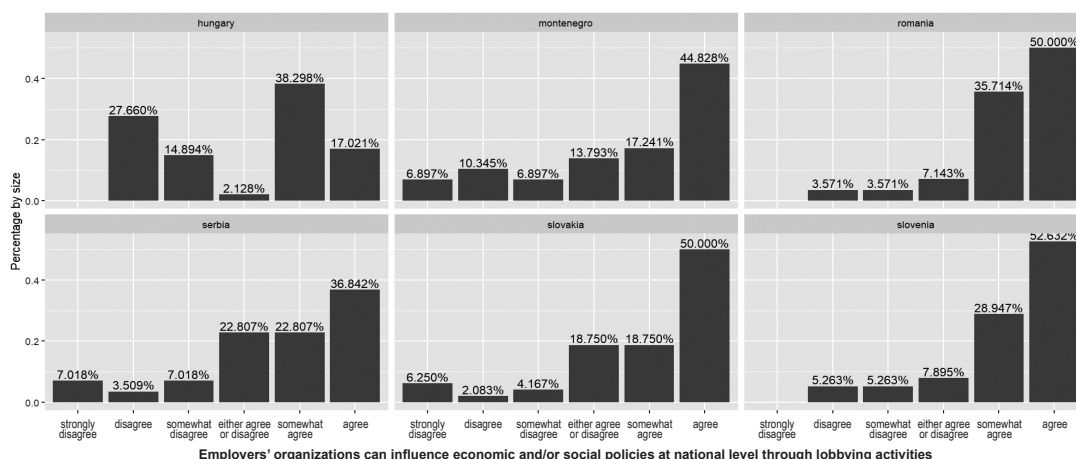

Az oszlopdiagram azt szemlélteti, hogy a munkaadói szervezetek a hat országban mennyire tartják hatékonynak a nemzeti gazdaság- és szociálpolitikák szociális párbeszéd útján történő befolyásolását. Montenegróban erős egyetértés figyelhető meg: az „egyetért” válaszok túlsúlya arra utal, hogy a munkáltatói szervezetek befolyását jelentősnek tartják. Szlovákiában, Szerbiához hasonlóan, általános egyetértés mutatkozik abban, hogy ezeknek a szervezeteknek van befolyásuk, a legtöbb reakció az „inkább egyetért” és „egyetért” kategóriába esik. Szlovákia azonban kissé változatosabb eloszlást mutat, míg Szerbiában az „egyetért” válaszok erőteljesen dominálnak. Románia és Szlovénia válaszadói szintén magas szintű bizalmat mutatnak e szervezetek befolyása iránt, az „egyetért” válaszok egyértelmű többségével. Magyarországon ezzel szemben szkeptikusabb a hozzáállás: itt a válaszok jelentős része az egyet nem értést kifejező és a semleges kategóriák között oszlik meg, ami a munkáltatói szervezetek korlátozottnak vélt befolyására utal. Szerbia határozottan egyetért az állítással: Szerbiában legtöbbször az „egyetért” választ jelölték meg.

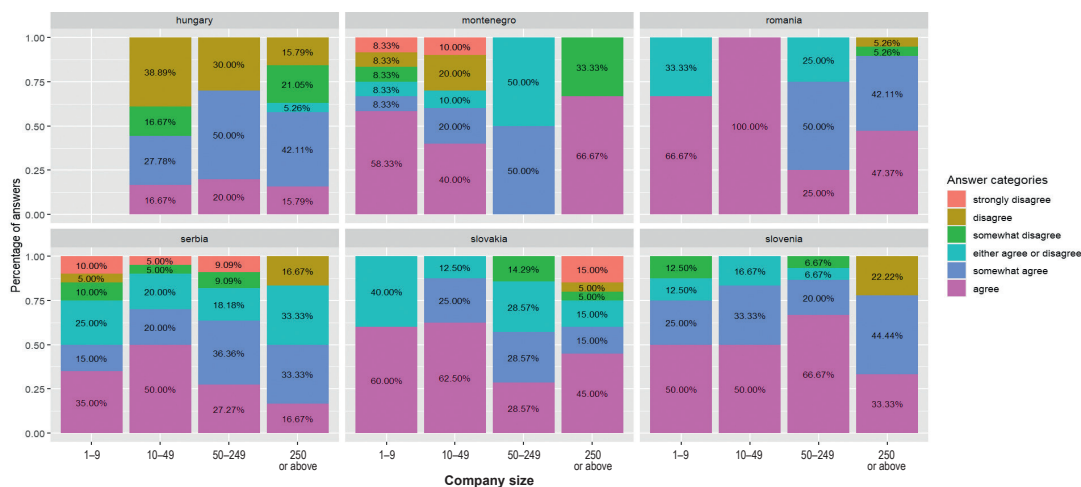

Montenegróban minden vállalatméret-kategóriában magas az „egyetért” válaszok aránya, ugyanakkor megfigyelhető egy érdekes tendencia: a kisebb cégek (10–49 főt alkalmazók) körében viszonylag nagy arányban jelenik meg az „egyetért” válasz, míg a legnagyobb vállalatoknál szinte egyöntetű az egyetértés. Szlovákia általánosságban minden méretkategóriában pozitív megítélést mutat, az „egyetért” és „inkább egyetért” válaszok dominálnak, bár az eloszlás enyhén eltérő. Romániában a különböző vállalatméretek között alig van eltérés: mindenhol erőteljes az „egyetért” válaszok aránya, ami arra utal, hogy a szereplők egységesen viszonylag magas szintűnek ítélik a munkáltatói szervezetek befolyását. Szerbia válaszai sokszínűbbek: itt az „egyetért”, „inkább egyetért” és „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok keverednek a különböző méretkategóriákban, ami árnyaltabb megítélést jelez. Magyarország összetett mintázatot mutat, a 10–49 és 50–249 főt foglalkoztató munkáltatóknál jelentős az „egyetért” aránya, míg a legnagyobb vállalatoknál egyenletesebb az eloszlás, a legkisebb kategóriában pedig nincs adat.

1.3. kérdés: A munkáltatói szervezetek lobbitevékenység révén befolyásolni tudják a nemzeti gazdaság- és/vagy szociálpolitikát.

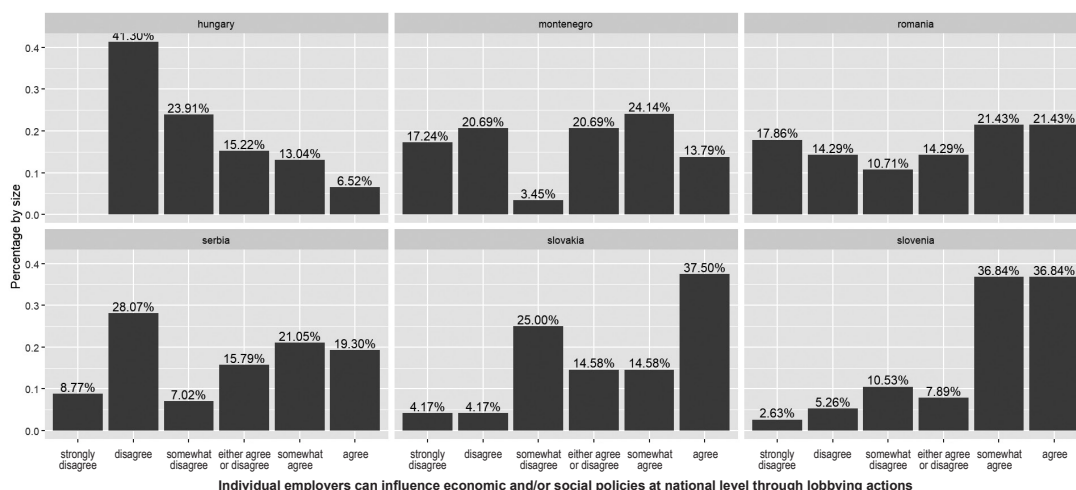
Montenegróban a lobbitevékenységen keresztül gyakorolható befolyásolást erősnek érzékelik, az „egyetért” válaszok dominálnak, bár továbbra is jelentős a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok aránya. Szlovákia szintén erősen hisz a lobbitevékenység erejében, az „egyetért” és a „inkább egyetért” válaszok a legelterjedtebbek. Ugyanakkor sok a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válasz is. Románia és Szlovénia határozott egyetértést mutat az állítással, az „egyetért” válaszok vannak többségben, ami a lobbizás nagyfokú hatékonyságára utal. Magyarországon a válaszok változatosabbak, magas a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok aránya, ami bizonytalanságot vagy megosztott véleményeket tükröz, ugyanakkor az „egyetért” válasz is jelentős súlyt képvisel. Szerbia, Montenegróhoz hasonlóan, az egyetértés irányába mutat erős tendenciát, az „egyetért” a domináns válasz. Montenegró koncentráltabb egyetértésével ellentétben azonban Szerbiában az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok is jelentős arányban szerepelnek, ami kissé árnyaltabb perspektívát jelez.

Montenegróban minden vállalatméret-kategóriában jelentős az egyetértést kifejező válaszok aránya. A kisebb cégeknél is nagy egyetértési arány tapasztalható, továbbá megfigyelhető az a tendencia, hogy az „egyetért” válaszok aránya a vállalatméret növekedésével csökken. Szlovákia általánosságban pozitívan értékeli a lobbitevékenység hatását: minden méretkategóriában az „egyetért” és „inkább egyetért” válaszok dominálnak, bár a kisebb cégeknél a vélemények megosztottabbak. Románia következetesen erős egyetértést mutat minden méretkategóriában, ami a lobbizás hatékonyságába vetett egységes hitre utal. Szerbia változatosabb válaszokat ad, az „egyetért”, az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok keverednek a különböző méretkategóriákban, ami árnyalt nézőpontot jelez. Szlovénia összetett mintázatot mutat; ugyan minden vállalatméret-kategóriában többségben vannak az egyetértést kifejező vélemények, viszont mind a legnagyobb, mind a legkisebb munkáltatóknál viszonylag magas az egyet nem értők aránya is.

Magyarországon szintén összetett a kép: a közepes méretű vállalatok (10–49 és 50–249 fő között) körében jelentős az „egyetért” válaszok aránya, ugyanakkor a legnagyobb cégeknél (250+ fő) kiegyenlítettebb az eloszlás. A legkisebb cégekre vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

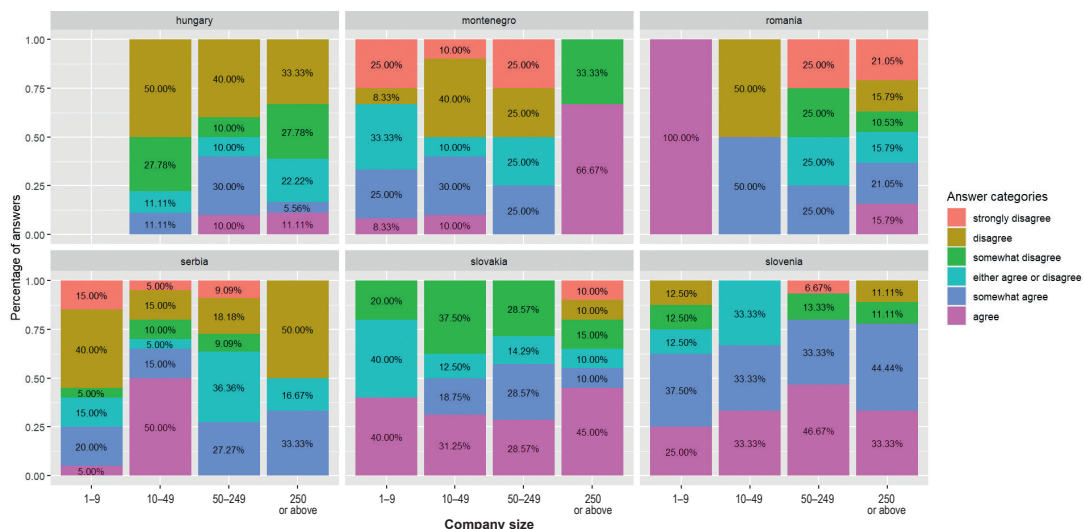
1.4. kérdés: Az egyes munkáltatók lobbitevékenység révén befolyásolni tudják a nemzeti gazdaság- és/vagy szociálpolitikát.

Magyarországon viszonylag magas a „nem ért egyet” válaszok aránya, ami arra utal, hogy válaszadók szkeptikusak az egyes munkáltatók lobbitevékenységének hatékonyságát illetően. Ahogy haladunk a határozott egyetértést kifejező opció irányába, úgy csökken az adott válaszlehetőséget megjelölők aránya.

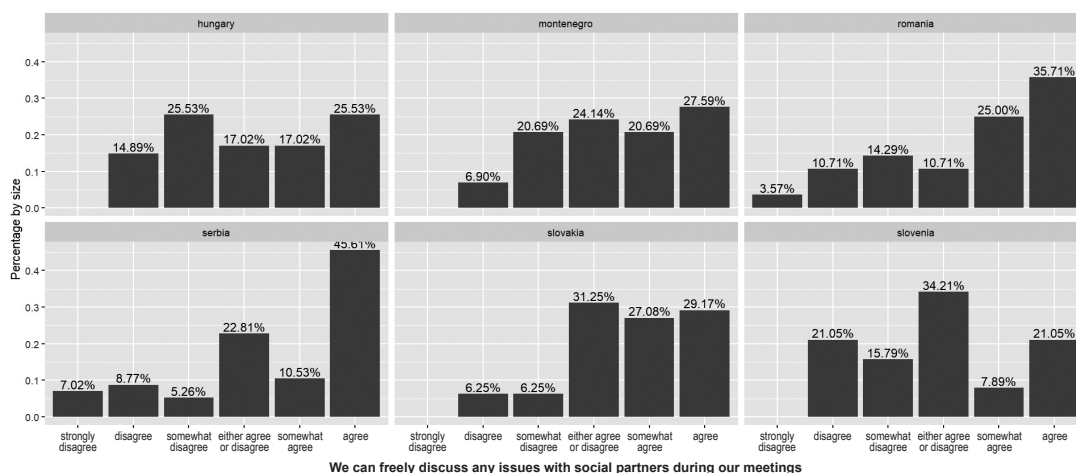
Montenegró változatosabb válaszokat ad, itt az „egyáltalán nem ért egyet”, „nem ért egyet”, „inkább egyetért” és „egyetért” válaszok hasonló arányban jelennek meg, ami vegyes megítélést jelez az egyéni lobbierővel kapcsolatban.

Románia és Szlovénia pozitívabb véleményt mutat, ahol az „egyetért” és a „inkább egyetért” válaszok egyaránt jelentős számban fordulnak elő, ami arra utal, hogy nagyobb az egyes munkáltatók lobbierőjébe vetett hit. Szlovákia hasonló tendenciát mutat, mint Románia és Szlovénia, ahol a válaszok az „egyetért” és az „inkább egyetért” kategóriákban koncentrálódnak, ami a lobbizás hatékonyságának megítélését jelzi. Szerbia árnyaltabb képet mutat, ahol a „nem ért egyet” és az „inkább egyetért” aránya a legmagasabb, az „egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” ugyancsak jelentős aránya mellett, ami az egyes munkáltatók lobbibefolyásáról alkotott vélemények sokszínűségére utal.

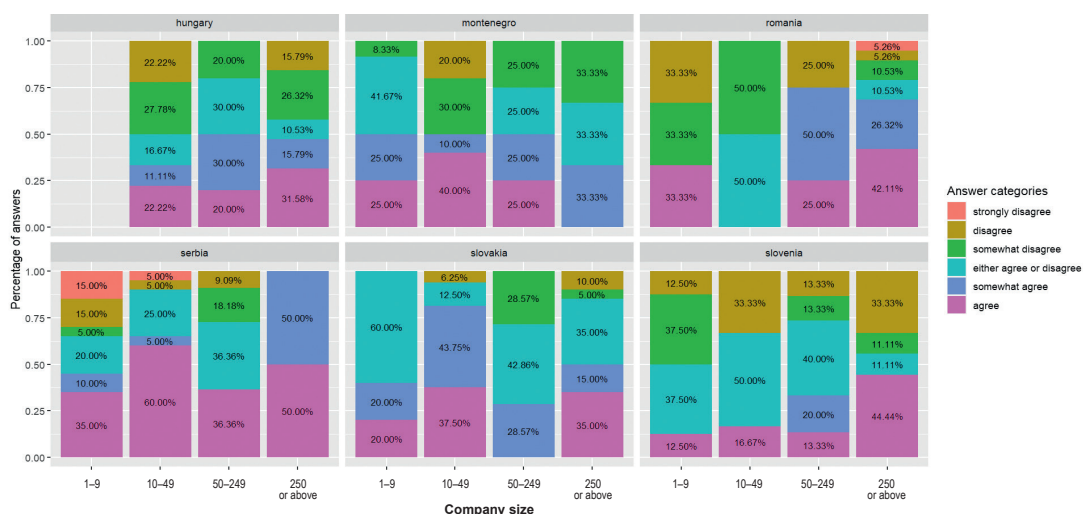

Magyarország összetett mintázatot mutat, a legkisebb vállalatok (1–9 fő) esetében nincs adat, a fennmaradó munkáltatói méretkategóriákban pedig inkább az egyet nem értés jellemző. Montenegróban hullámzó a megítélés a különböző vállalatméretek között: a legkisebb munkáltatók (1–9 fő) körében magas az „egyetért” válaszok aránya, míg a közepes méretű cégeknél sokkal vegyesebb a kép. A legnagyobb vállalatoknál ugyanakkor az „egyetért” válasz dominál. Romániában minden vállalatméret-kategóriában következetesen magas az egyetértés aránya, ami egységes hitet tükröz a munkáltatók egyéni lobbitevékenységének hatékonysága iránt. Szerbiában a nagyvállalatok körében megosztott vélemények jellemzőek: az „egyetért” és a „nem ért egyet” válaszok egyaránt magas arányban jelennek meg. Szlovéniában szintén összetett a minta: a legkisebb cégek (1–9 fő) erőteljesen az „egyáltalán nem ért egyet” irányába hajlanak, míg a legnagyobb vállalatok (250 fő felett) körében inkább az „egyetért” válasz dominál.

1.5. kérdés: A szociális partnerekkel folytatott megbeszéléseink során bármely kérdést szabadon megvitathatunk.

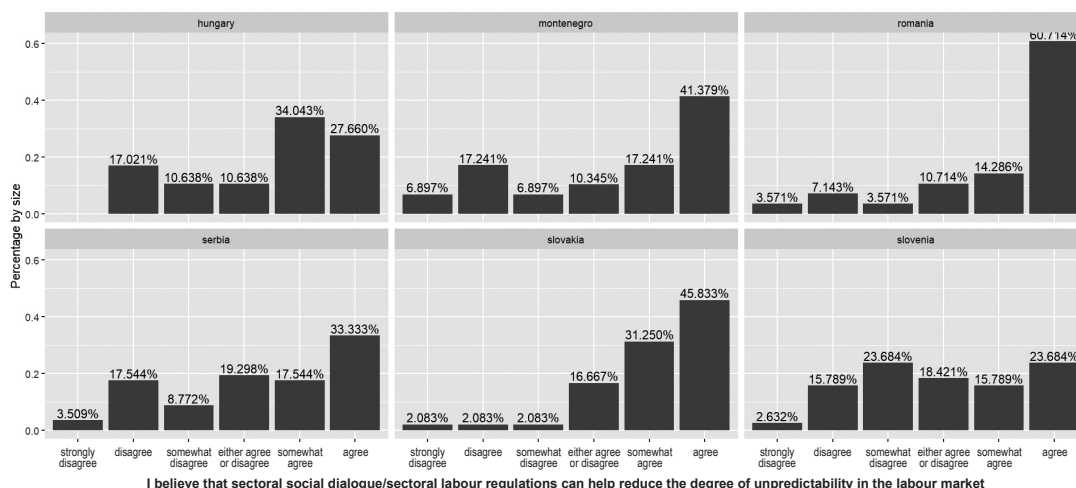
Magyarországon a válaszok viszonylag egyenletesen oszlanak meg az egyetértési skálán, azonban az „inkább nem ért egyet” és az „egyetért” kategóriákban figyelhető meg egy kiemelkedő csúcs. Montenegró hasonló tendenciát mutat, a legmagasabb százalékos arány az „inkább egyetért” és az „egyetért” válaszok között van. Romániában az eloszlás sokkal polarizáltabb, a válaszadók legnagyobb hányada határozott egyetértését jelezte. Ehhez hasonlóan a szerbiai válaszadók túlnyomó többsége is határozottan egyetért az állítással. Szlovákiában az „inkább egyetért” és az „egyetért” kategóriákban koncentrálnak a válaszok. Végül Szlovéniában bimodális az eloszlás: a válaszok csúcspontjai az „egyetért” és az „egyáltalán nem ért egyet” kategóriákban találhatók, ami megosztottabb véleményt jelez a vita szabadságával kapcsolatban. Összességében az ábrán látható, hogy a válaszadók a szociális partnerekkel folytatott megbeszélések szabadságát az egyes országokban különböző mértékűnek ítélik meg, Szerbiában a legmagasabb az egyetértés szintje, Szlovéniában pedig változatosabbak a tapasztalatok.

Magyarországon a kisebb vállalatok (10–49 alkalmazott) viszonylag egyenletes eloszlást mutatnak az egyetértési szintek tekintetében, míg a nagyobb vállalatoknál (250 vagy annál több alkalmazott) az „egyetért” válaszok aránya magasabb. Montenegróban az a tendencia figyelhető meg, hogy a legkisebb vállalkozásoknál jelentős az „egyáltalán nem ért egyet” válaszok aránya, amely a vállalatméret növekedésével csökken, és a nagyobb cégeknél inkább az egyetértés jellemző. Románia minden vállalati méretben magas szintű egyetértést jelez, a leggyakoribb válasz az „egyetért”.

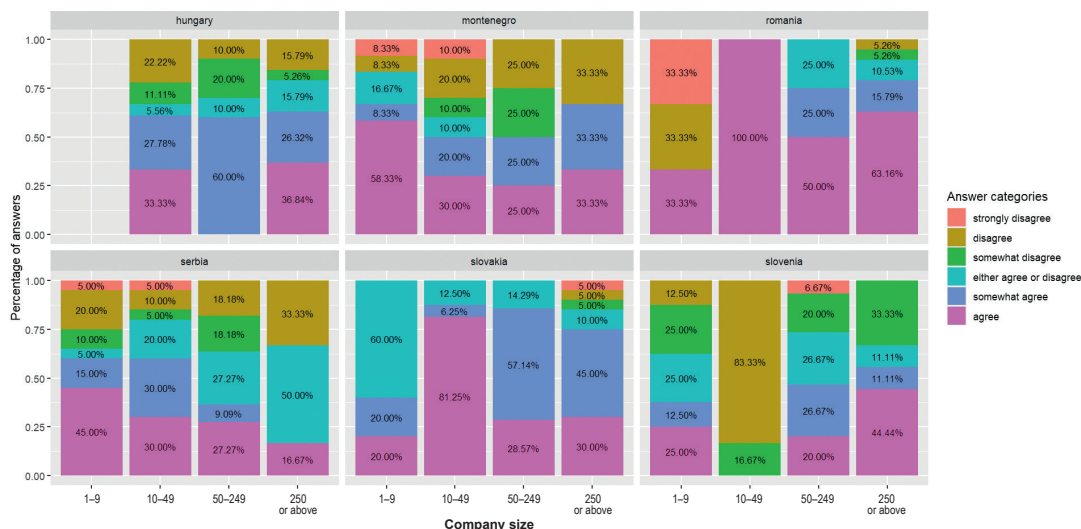
Szerbiában a legkisebb cégek (1–9 fő) körében magas az „egyáltalán nem ért egyet” válaszok aránya, amely a vállalatméret növekedésével csökken, a legnagyobb cégek (250 fő felett) esetében pedig túlnyomórészt „egyetért” válaszok érkeztek. Szlovákiában a kisebb vállalatoknál magasabb az egyet nem értés („nem ért egyet” és „inkább nem ért egyet”) aránya, míg a nagyobb cégek esetében inkább az „egyetért” és az „inkább egyetért” válaszok dominálnak. Szlovéniában változatosabb az eloszlás: a kisebb cégek körében gyakori az „egyáltalán nem ért egyet”, míg a nagyobb cégeknél vegyesebb a kép, de számottevő arányban jelennek meg az „egyetért” válaszok is. Összességében a diagram arra utal, hogy a szociális partnerekkel való véleménycsere szabadságának megítélését egyes országokban befolyásolhatja a vállalat mérete: több esetben megfigyelhető, hogy a nagyobb cégek körében nagyobb az egyetértés, bár a minták országonként eltérőek.

1.6. kérdés: Úgy gondolom, hogy az ágazati szociális párbeszéd/ágazati munkaügyi szabályozás segíthet csökkenteni a munkaerőpiac kiszámíthatatlanságát.

Románia határozottan egyetért az állítással, a válaszok túlnyomó része az „egyetért” kategóriába esik, ami azt jelzi, hogy a román munkáltatók szilárdan hisznek az ágazati szociális párbeszéd és szabályozás hatékonyságában a munkaerőpiac kiszámíthatatlanságának csökkentése terén. Szlovákia szintén általános egyetértést jelez, itt is az „egyetért” válasz a leggyakoribb, ugyanakkor az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok aránya is számottevő, ami árnyaltabb megítélésre utal. Montenegró viszonylag kiegyensúlyozott eloszlást mutat minden kategóriában, ami azt jelzi, hogy az állítás megítélése vegyes, illetve a válaszadók bizonytalanok. Magyarország Montenegróhoz hasonló mintázatot mutat, a válaszok itt is viszonylag egyenletesen oszlanak el, ugyanakkor az „egyetért” válasz enyhén felülreprezentált, ami némileg pozitív beállítottságra utal.

Szerbia és Szlovénia árnyaltabb képet mutat: leggyakrabban az „egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok jelentek meg, ami arra utal, hogy az állítás érvényességéről/helyességéről megoszlik a vélemény, és a válaszadók jelentős része bizonytalanságot vagy semlegességet fejez ki azt illetően.

Romániában következetesen magas az egyetértés minden vállalatméret-kategóriában: az „egyetért” válasz dominál, ami azt sugallja, hogy egységesen hisznek e mechanizmusok hatékonyságában. Szlovákia esetében általános egyetértés figyelhető meg, elsősorban az „egyetért” és az „inkább egyetért” válaszok dominálnak, ugyanakkor a legkisebb cégek (1–9 fő) körében vegyesebb a vélemények megoszlása.

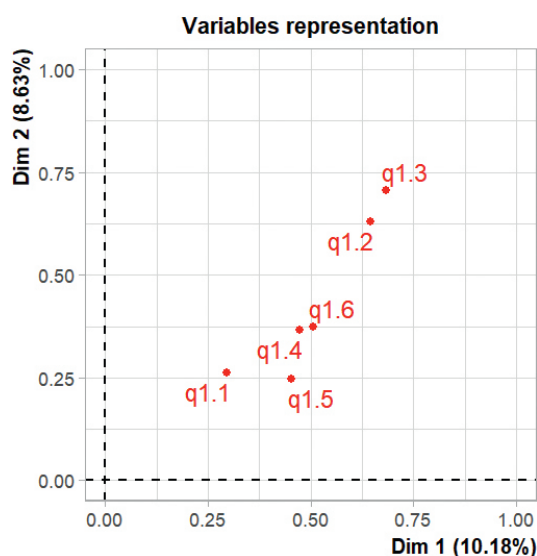
Montenegróban összetettebb a minta: a kisebb vállalkozásoknál (1–49 fő) magasabb az „egyetért” és a „nem ért egyet” válaszok aránya, míg a legnagyobb cégek (250 fő felett) erőteljesen az „egyetért” válasz felé hajlanak.

Magyarországon változatosabb a véleményeloszlás: a közepes méretű vállalatok (10–49 és 50–249 fő) esetében enyhe elmozdulás figyelhető meg az egyetértés irányába, míg a legnagyobb vállalatoknál (250 fő felett) egyenletesebb az eloszlás a különböző válaszlehetőségek között. A legkisebb cégekre (1–9 fő) vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

A szociális párbeszéd és a lobbitevékenység észlelt hatásának, szerepének komplex elemzése

Ebben a részben az első kérdésblokk minden tételét egy statisztikai eszköz, az úgynevezett többszörös korrespondenciaelemzés (MCA – *Multiple Correspondence Analysis*) segítségével elemezzük. A többszörös korrespondenciaelemzés olyan statisztikai módszer, amelyet kategorikus adatok közötti összefüggések feltárására használnak. A numerikusváltozóelemzésre szolgáló módszerekkel ellentétben a többszörös korrespondenciaelemzés a kvalitatív változók kategóriái – például kérdőíves válaszok vagy demográfiai besorolások – közötti összefüggéseket jeleníti meg. A módszer a kategorikus adatokat egy geometriai térbe vetíti, ahol az egyes kategóriákat pontokként ábrázolja.

Az így kapott térképen a pontok közelsége jelzi a megfelelő kategóriák közötti kapcsolat erősségét. Azok a kategóriák, amelyek gyakran fordulnak elő együtt, egymáshoz közelebb helyezkednek el, míg a ritkábban társulók távolabb kerülnek egymástól. Ez a megjelenítés megkönnyíti az adathalmazon belüli minták és struktúrák azonosítását, és feltárja azokat a mögöttes kapcsolatokat, amelyek a hagyományos keresztábrázolatokból nem feltétlenül lennének felismerhetők.

Szimbólumok:

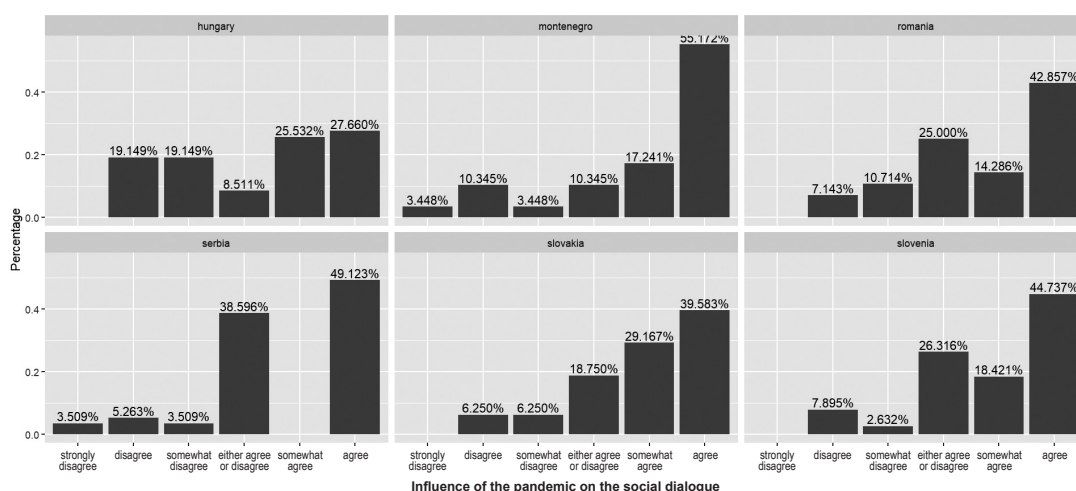
Q1.1 (1.1. kérdés)	A nemzeti kormány elkötelezett az ágazati szintű szociális párbeszéd erősítése iránt.
Q1.2 (1.2. kérdés)	A munkáltatói szervezetek az országos szociális párbeszédén keresztül befolyásolni tudják a nemzeti gazdaság- és/vagy szociálpolitikát.
Q1.3 (1.3. kérdés)	A munkáltatói szervezetek lobbitevékenység révén befolyásolni tudják a nemzeti gazdaság- és/vagy szociálpolitikát.
Q1.4 (1.4. kérdés)	Az egyes munkáltatók lobbitevékenység révén befolyásolni tudják a nemzeti gazdaság- és/vagy szociálpolitikát.
Q1.5 (1.5. kérdés)	A szociális partnerekkel folytatott megbeszéléseink során bármely kérdést szabadon megvitathatunk.
Q1.6 (1.6. kérdés)	Úgy gondolom, hogy az ágazati szociális párbeszéd/ágazati munkaügyi szabályozás segíthet csökkenteni a munkaerőpiac kiszámíthatatlanságát.

Megjegyzés: csak azon válaszokat tüntettük fel, amelyek nem tartalmaznak hiányzó értékeket.

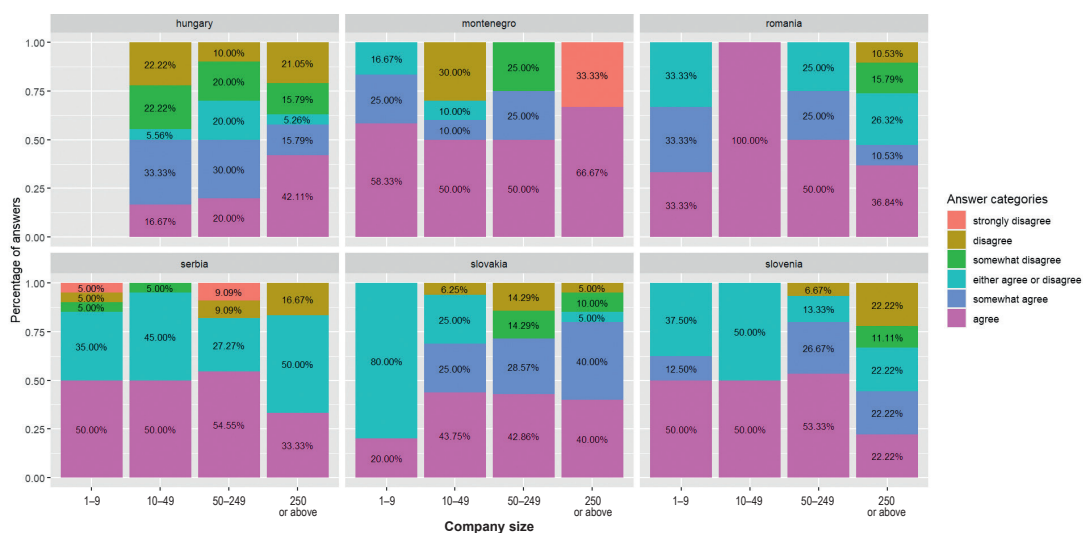
A hatállítást tekintve a különböző országok válaszadói egyetértettek, különösen az egyes munkáltatók lobbitevékenységein keresztüli befolyását (Q1.4) és az ágazati szociális párbeszéd és a munkaügyi szabályozások stabilizáló hatását (Q1.6) illetően. Míg a munkáltatói szervezetek befolyása (Q1.2 és Q1.3) tekintetében nagy volt az egyetértés, a nemzeti kormány ágazati szociális párbeszéd előmozdítása iránti elkötelezettségét (Q1.1) és az ágazati kollektív tárgyalások szabadságát (Q1.5) illetően eltérőbb válaszok születtek, ami az e területeken meglévő különbségekre utal.

A szociális párbeszédre gyakorolt hatások az elmúlt években

2.1. kérdés: COVID-19-járvány.

A legnagyobb egyetértés Romániában és Szlovéniában tapasztalható, ahol az „egyetért” válaszok dominálnak, ami arra utal, hogy széles körben érzékelik a jelentős hatást. Ezzel szemben Montenegróban kiegyensúlyozottabb a megoszlás, ami a világijárvány hatását illetően vegyes vagy bizonytalan véleményt jelez. Magyarország, Szlovákia és Szerbia az egyetértés felé hajlik, bár jelentős arányban vannak „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok is.

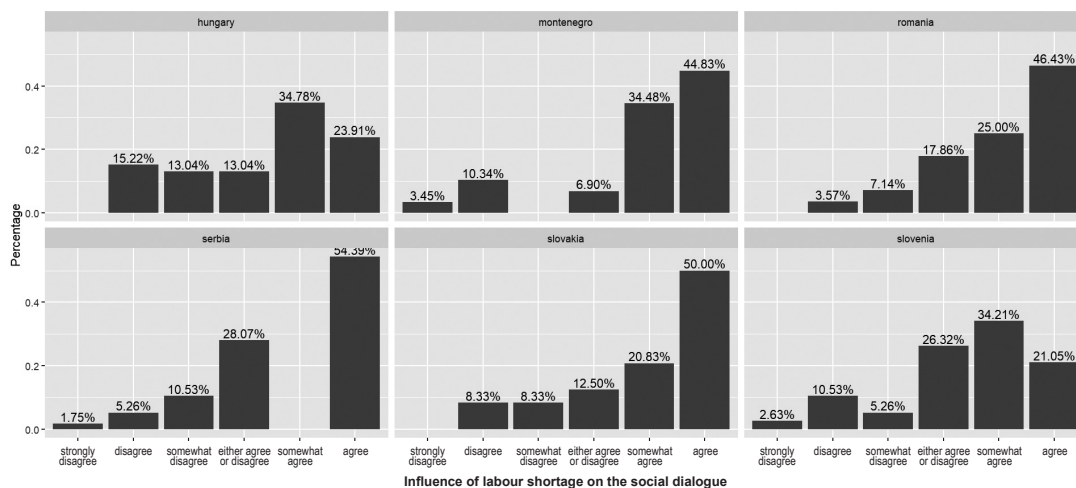

Romániában következetesen magas az egyetértés minden vállalatméret-kategóriában: az „egyetért” válasz dominál, ami a pandémia hatásának egységes megítélésére utal.

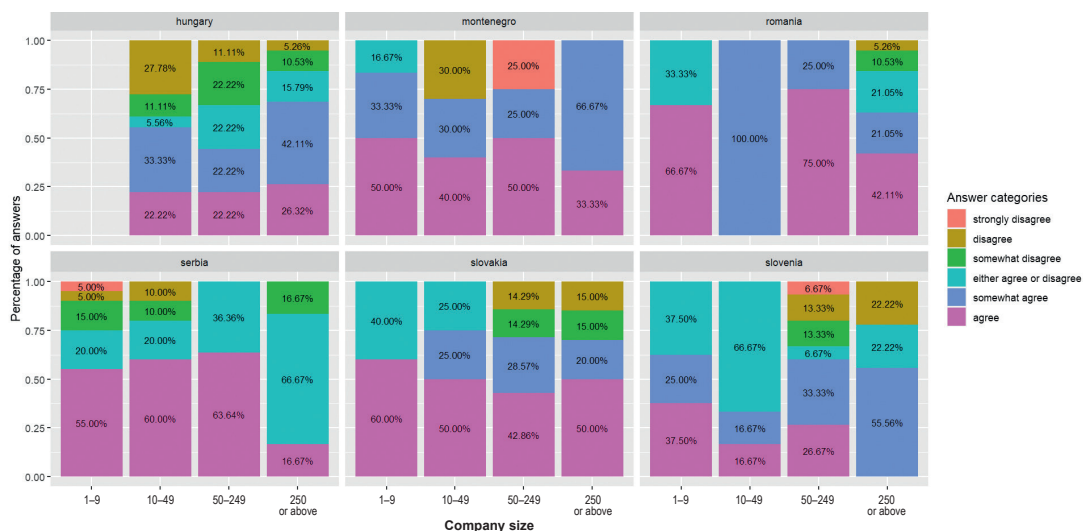
Montenegró összetett kapcsolatot mutat a vállalatméret és a vélemény között; a legnagyobb cégek (250 fő felett) körében polarizált a vélemény, egyaránt magas arányban jelennek meg az „egyáltalán nem ért egyet” és az „egyetért” válaszok, míg a legkisebb vállalkozások (1–9 fő) inkább az „egyetért” irányába hajlanak.

Magyarország, Szlovénia és Szerbia esetében szintén megfigyelhetők vállalatméret szerinti eltérések: a kisebb cégek körében gyakoribbak az „egyáltalán nem ért egyet” válaszok, míg a nagyobb vállalatok inkább az „egyetért” kategória felé húznak, ami arra utalhat, hogy a vállalati méret befolyásolhatja a pandémia hatásának észlelését.

2.2. kérdés: Munkaerőhiány.

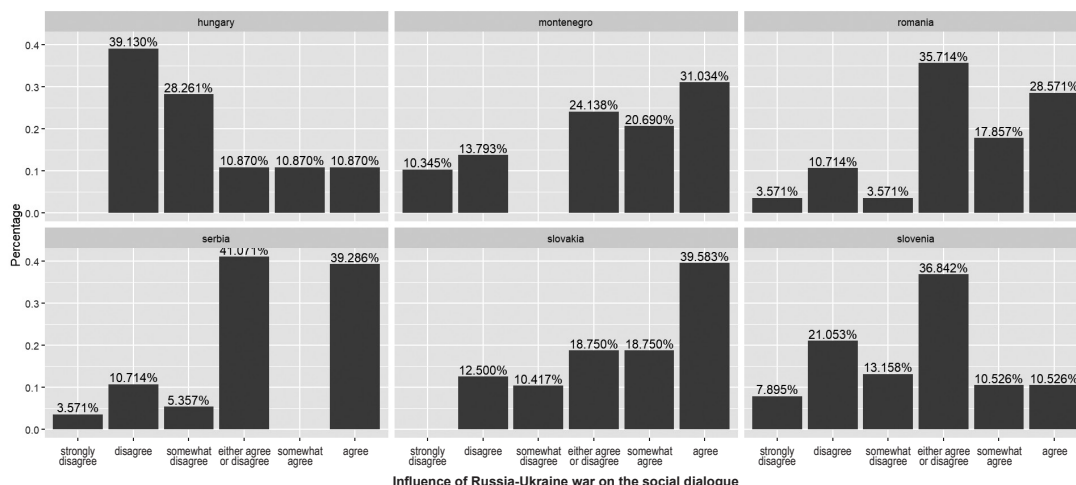

Romániában és Szlovákiában a legerősebb az egyetértés, ahol az „egyetért” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy széles körben érzékelik a jelentős hatást. Montenegró és Magyarország változatosabb válaszokat ad, az „egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok keverednek, ami a kapcsolat árnyaltabb megítélésére utal. Szerbia és Szlovénia szintén változatosabb véleménymegoszlást mutat; itt az „egyetért” a leggyakoribb válasz, de jelentős arányban vannak „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok is, ami a konszenzus hiányát tükrözi.

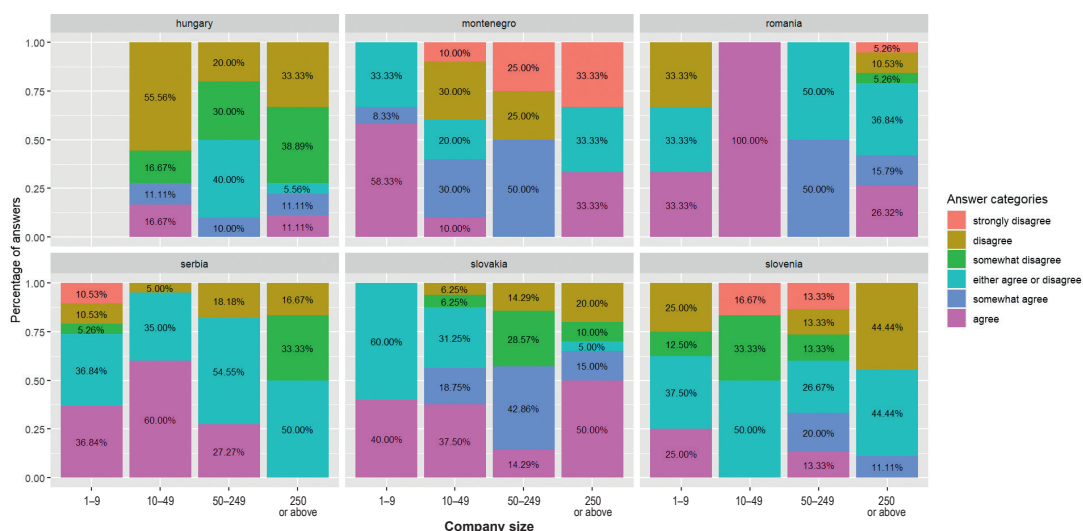

Romániában minden vállalatméret-kategóriában következetesen magas az egyetértés: az „egyetért” válasz dominál, ami a hatás egységes megítélését jelzi. Montenegróban összetett kapcsolat van a vállalatméret és a vélemény között; a kisebb vállalatoknál (10–49 alkalmazott) a „nem ért egyet” és az „egyetért” válaszok keverednek, míg a nagyobb vállalatok (legalább 250 alkalmazott) erősebben hajlanak az egyetértés felé. Magyarország változatos véleménymegoszlást mutat; míg a közepes méretű vállalatok (10–49 és 50–249 alkalmazott) inkább az „egyetért” válaszok felé hajlanak, a legnagyobb vállalatok (legalább 250 alkalmazott) egyenletesebb megoszlást mutatnak, a legkisebb vállalatokra vonatkozóan pedig nincsenek adatok. Szlovéniában és Szerbiában szintén a vállalatmérethez igazodó eltérések figyelhetők meg, a kisebb vállalatok több „egyáltalán nem ért egyet” választ adtak, míg a nagyobb vállalatok inkább hajlamosak egyetérteni, ami a vállalat mérete és az észlelt hatás közötti lehetséges összefüggésre utal.

2.3. kérdés: Az ukrajnai háború.

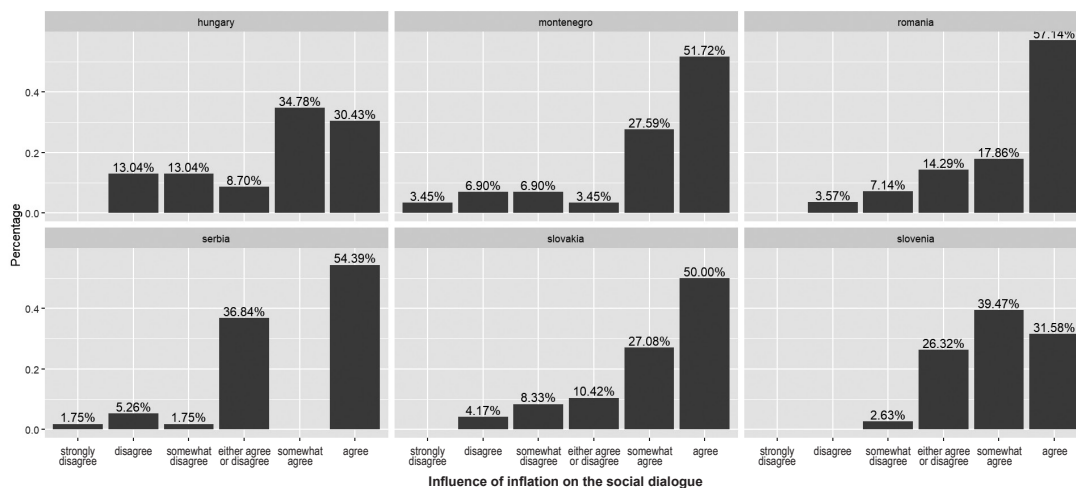

Románia és Szlovénia esetében erős konszenzus figyelhető meg: az „egyetért” és az „inkább egyetért” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy széles körben érzékelik a jelentős hatást. Montenegró és Szlovákia változatosabb megoszlást mutat, az „egyetért”, az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok egyaránt jelentős arányban szerepelnek, ami árnyaltabb vagy bizonytalan véleményre utal. Magyarország esetében jól látható elmozdulás tapasztalható az egyet nem értés irányába.

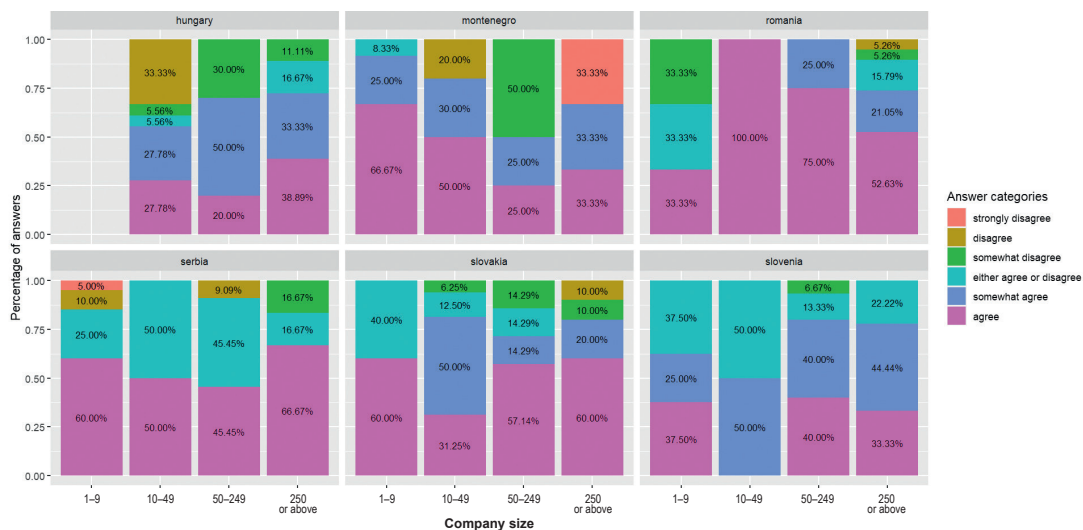

Romániában minden vállalatméret-kategóriában következetesen magas az egyetértés: az „egyetért” válasz dominál, ami a háború hatásának egységes megítélésére utal. Magyarország összetett mintázatot mutat; míg a közepes méretű vállalatok (10–49 és 50–249) erősen hajlanak az egyet nem értés felé, a legnagyobb munkáltatóknál (legalább 250 alkalmazott) kiegyensúlyozottabb a válaszok megoszlása. Montenegró, Szerbia és Szlovénia egyaránt mutatnak a vállalatmérethez igazodó eltéréseket; a kisebb vállalatok több „egyáltalán nem ért egyet” választ adnak, míg a nagyobb vállalatok inkább az egyetértés felé hajlanak, mi arra utalhat, hogy a vállalatméret befolyásolja a háború hatásának megítélését. Szlovákia változatosabb eloszlást mutat, ahol minden vállalati méretkategóriában találkozunk eltérő véleményekkel.

2.4. kérdés: Infláció.

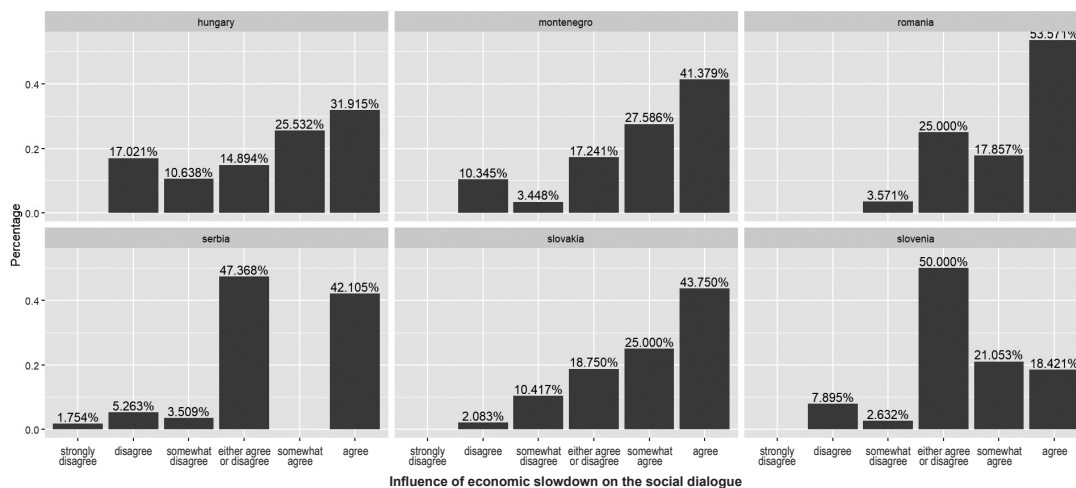

A legnagyobb egyetértés Romániában és Szlovéniában tapasztalható, ahol az „egyetért” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy széles körben jelentősnek ítélik az infláció hatását. Montenegróban és Szlovákiában változatosabb a vélemények megoszlása; az „egyetért”, az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok egyaránt jelentős arányban szerepelnek, ami az állítás árnyalt megítélésére utal. Magyarország és Szerbia ennél markánsabb mintázatot mutat. Szerbia erőteljesen az egyetértés irányába hajlik, míg Magyarországon kiegyensúlyozottabb az eloszlás, azzal, hogy a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” és az „inkább egyetért” válaszok különösen hangsúlyosak.

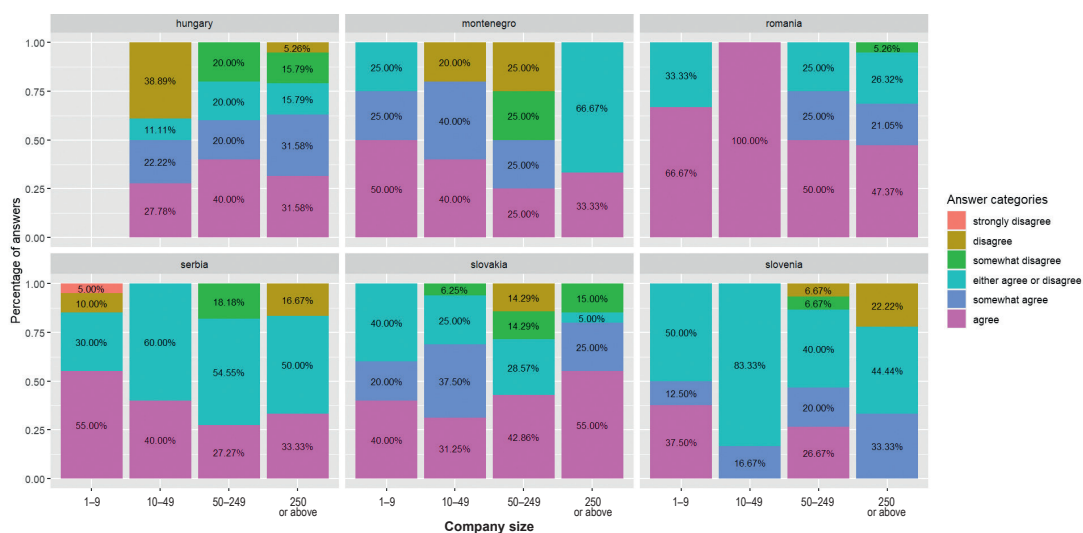

Romániában minden vállalatméret-kategóriában következetesen magas az egyetértés: az „egyetért” válasz dominál, ami az infláció szociális párbeszédre gyakorolt hatásának egységes megítélésére utal. Montenegró összetett kapcsolatot mutat a vállalatméret és a vélemény között; a kisebb vállalatoknál (1–9 alkalmazott) az „egyetért” válaszok keverednek, míg a nagyobb vállalatok (legalább 250 alkalmazott) erősen az „egyetért” válasz felé hajlanak. Magyarországon, Szerbiában és Szlovéniában a mérethez kapcsolódó eltérések figyelhetők meg; a kisebb vállalatoknál magasabb az „egyetért” válaszok aránya, míg a nagyobb vállalatok inkább az „egyetért” válasz felé hajlanak, ami a vállalat mérete és az érzékelt hatás közötti lehetséges összefüggésre utal. Szlovákia változatosabb megoszlást mutat, a különböző vállalati méretkategóriákban eltérő véleményekkel.

2.5. kérdés: A gazdaság lassulása.

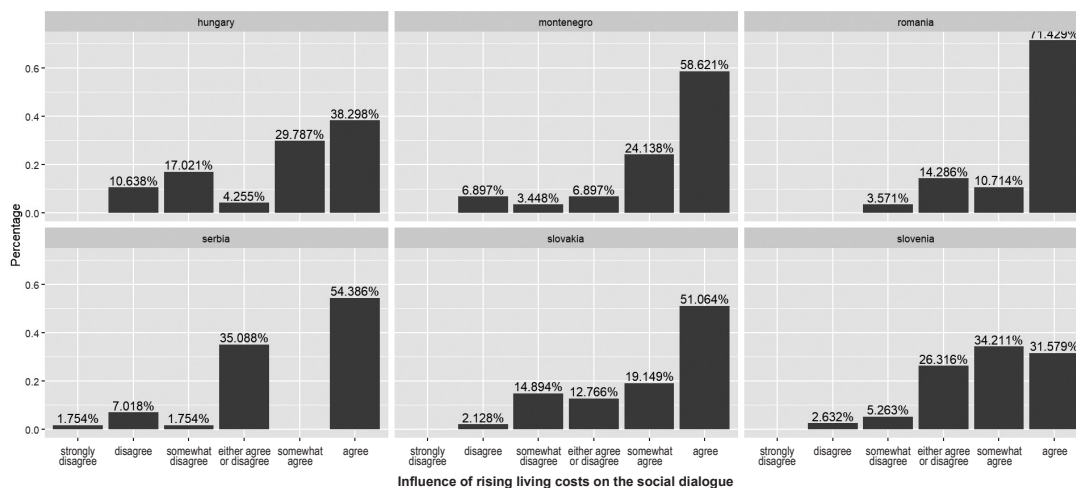

Romániában és Szlovákiában a legerősebb az egyetértés, ahol az „egyetért” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy széles körben érzékelik a jelentős hatást. Montenegróban a válaszok változatosabbak, az „egyetért”, az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok egyaránt jelentős arányban szerepelnek, ami árnyaltabb megítélésre utal. Magyarország és Szerbia ennél markánsabb mintázatot mutat. Szerbia erőteljesen az egyetértés irányába hajlik, míg Magyarországon kiegyensúlyozottabb az eloszlás, azzal, hogy a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” és az „inkább egyetért” válaszok különösen hangsúlyosak. Szlovénia egyenletesebb eloszlást mutat az „egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok között.

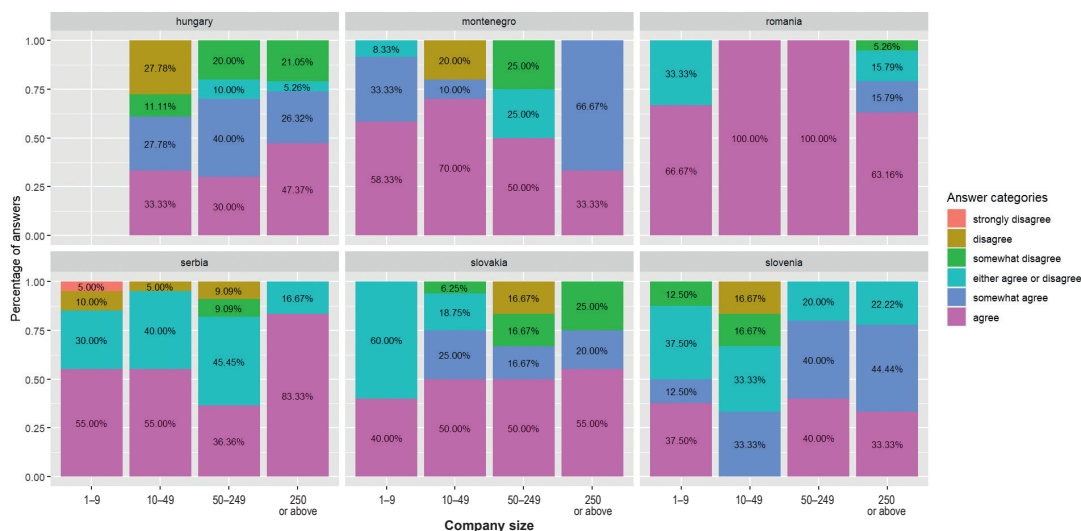

Az az általános tendencia figyelhető meg, miszerint a nagyobb vállalatok erőteljesebb hatásának érzékelik a gazdasági lassulást a szociális párbeszédre nézve: a vállalatméret növekedésével párhuzamosan egyre markánsabb elmozdulás tapasztalható az egyetértés irányába. Montenegró különösen érdekes polarizációt mutat a nagyobb vállalatok körében, ahol egyszerre magas az „egyéltől nem ért egyet” és az „egyetért” válaszok aránya. Ez arra utal, hogy az ország nagyobb cégeinél sajátos, megosztott dinamika alakult ki a gazdasági lassulás hatásával kapcsolatban.

2.6. kérdés: A megélhetési költségek emelkedése.

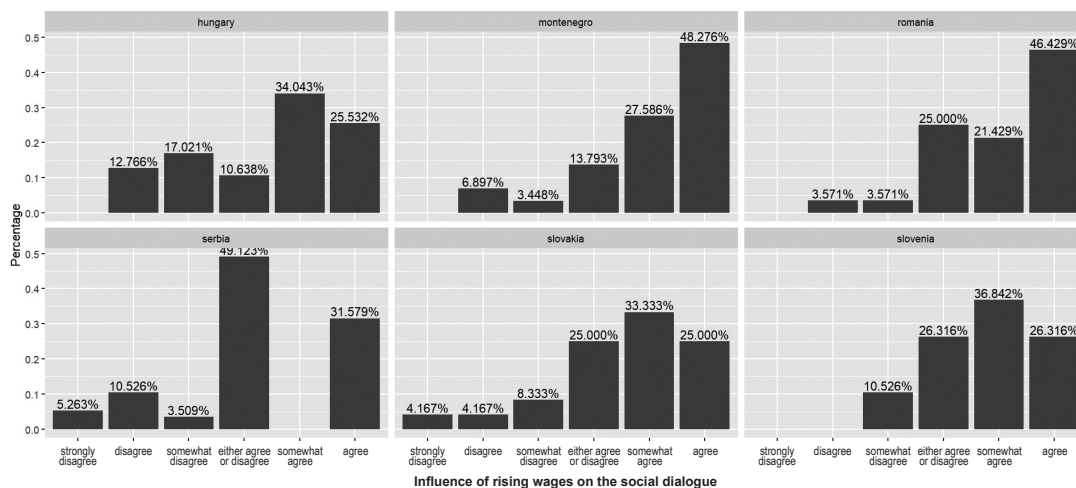

A legtöbb országban általános egyetértési tendencia figyelhető meg, az „egyetért” válaszok jelentős koncentrációjával, ami arra utal, hogy széles körben elterjedt az a felfogás, hogy a megélhetési költségek emelkedése jelentősen befolyásolja a szociális párbeszédet. Magyarország és Szlovénia azonban kiemelkedik a válaszkategóriák kiegyensúlyozottabb eloszlásával és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok jelentős arányával, ami a többi országhoz képest árnyaltabb vagy bizonytalanabb megítélést jelez az emelkedő megélhetési költségek és a szociális párbeszéd közötti kapcsolatról.

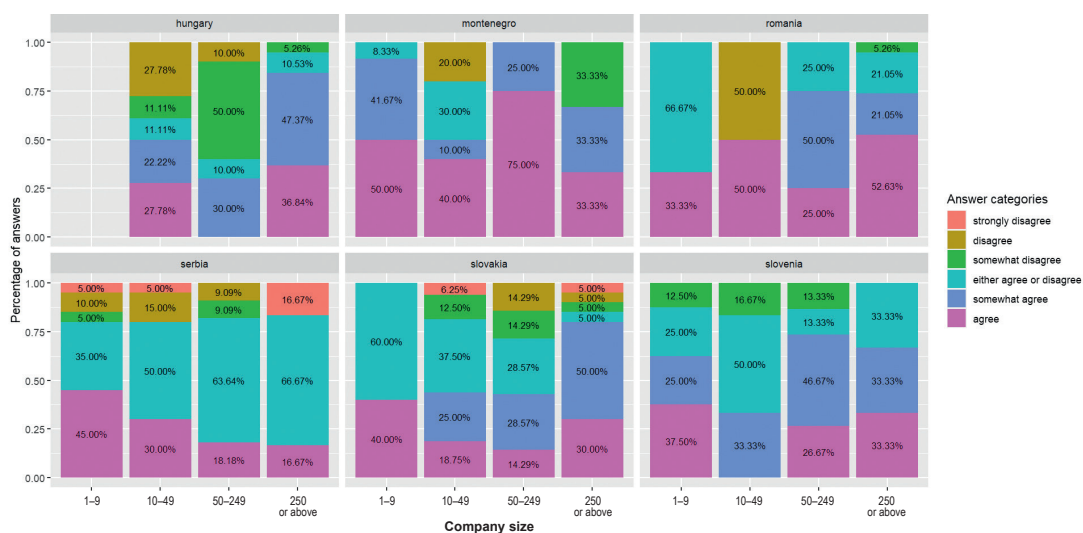

Az általános tendencia azt mutatja, hogy a nagyobb vállalatok a legtöbb országban úgy látják, hogy a megélhetési költségek emelkedése nagyobb hatással van a szociális párbeszédre. A vállalatméret növekedésével a válaszok egyre inkább az egyetértés irányába mozdulnak el. Szlovénia és Magyarország azonban egyedi mintázatot mutat; Szlovéniában erős megosztottság figyelhető meg, ahol a kisebb vállalatok erősen hajlanak az egyet nem értés, a nagyobb vállalatok pedig az egyetértés felé, míg Magyarországon a válaszok a különböző vállalatméret-kategóriákban eltérőek – különösen a közepes méretű vállalatoknál –, míg a legnagyobb vállalatoknál kiegyensúlyozottabb a vélemény.

2.7. kérdés: A bérek emelkedése.

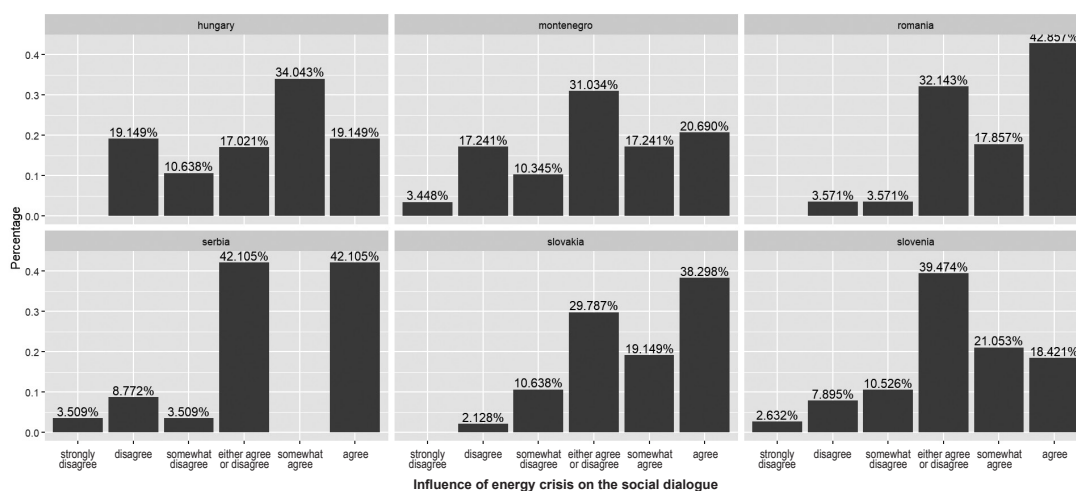

A legtöbb országban általános egyetértési tendencia figyelhető meg: az „egyetért” válaszok kiemelkedően magas aránya arra utal, hogy széles körben elterjedt az a felfogás, hogy a bérek emelkedése jelentősen befolyásolja a szociális párbeszédet. Szerbiában erős és koncentrált egyetértés tapasztalható, domináns „egyetért” válaszokkal és viszonylag kis számú ellenvéleménnyel, ami azt jelzi, hogy a növekvő béreknek a szociális párbeszédre gyakorolt közvetlen hatását egyértelműen érzékelik.

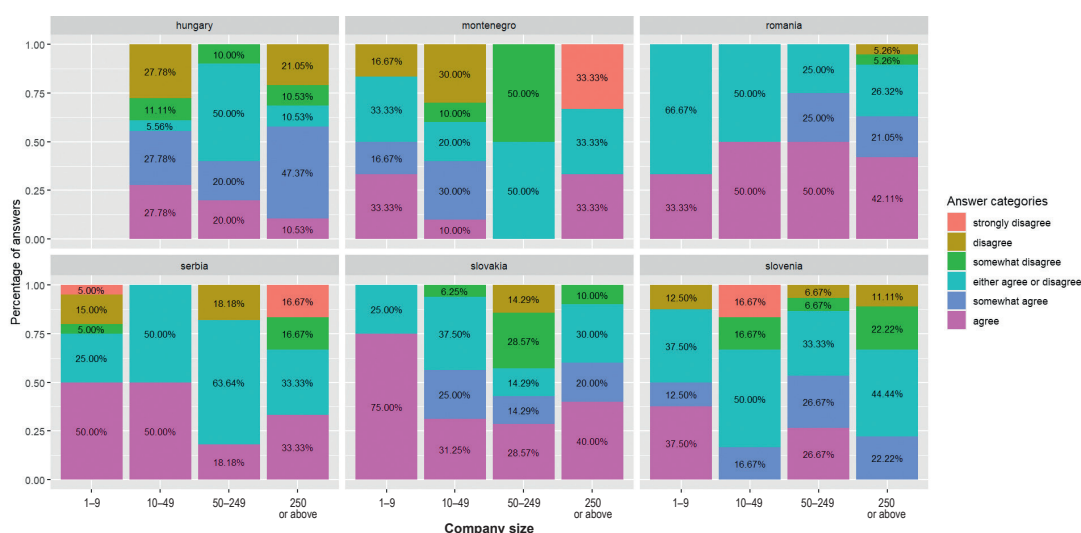

Szerbiában markáns tendencia rajzolódik ki: a kisebb vállalatok körében tapasztalt erős egyet nem értés és a nagyvállalatokra jellemző, szinte egyöntetű egyetértés között húzódó ellentét azt mutatja, hogy az emelkedő bérek szociális párbeszédre gyakorolt hatásának megítélését az országban különösképp befolyásolja a munkáltató mérete.

2.8. kérdés: Energiaválság.

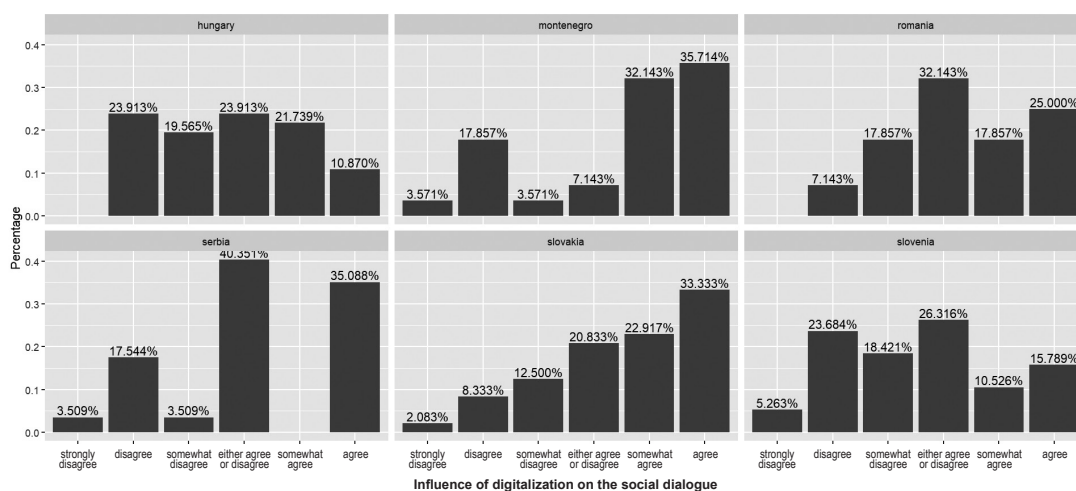

Az ábrán megfigyelhető, hogy a legtöbb országban széles körben érzékelik jelentősnek az energiaválság szociális párbeszédre gyakorolt hatását. Magyarország azonban kiegyensúlyozottabb véleményeloszlást mutat: az „inkább egyetért” és a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok jelentős aránya arra utal, hogy a többi országhoz képest Magyarországon árnyaltabban vagy kevésbé markánsan érzékelik a munkáltatók az energiaválság hatását az ágazati szociális párbeszédre.

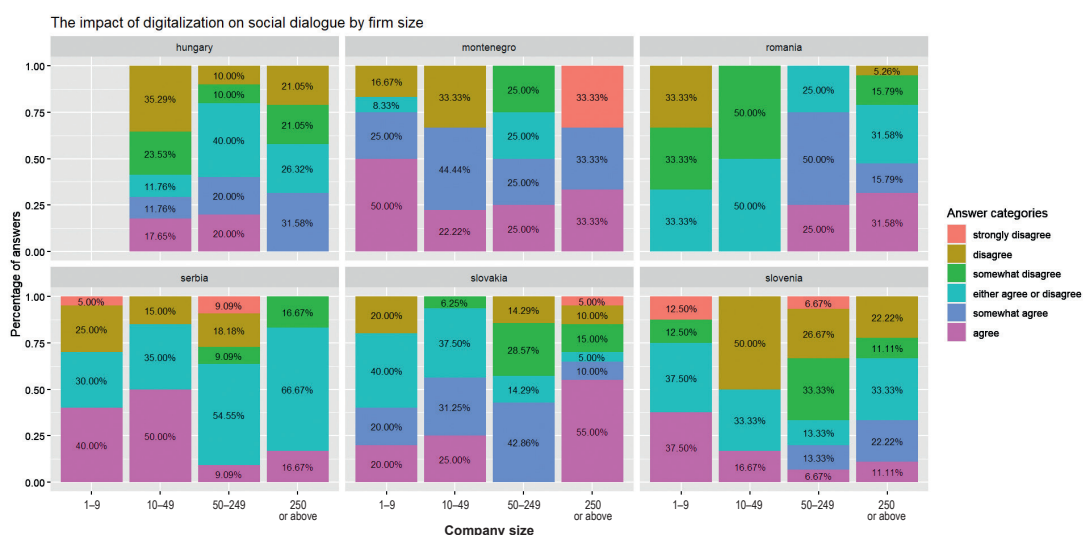

A Romániában megfigyelt általánosan jellemző egyetértéssel, valamint a Montenegróban, Szerbiában és Szlovéniában jellemző, a vállalatméret növekedésével párhuzamosan az egyetértés irányába elmozduló véleményekkel ellentétben Magyarországon a vállalati méreteket tekintve változatosabb és kevésbé határozott mintázat látható. Konkrétan, Magyarországon a közepes méretű vállalatok (10–249 alkalmazott) körében egyedüli egyet nem értési tendencia figyelhető meg, míg a legnagyobb vállalatok (250, vagy több alkalmazott) kiegyensúlyozottabb véleménymegoszlást mutatnak, amely mintázat más országokra nem jellemző. Ez arra utal, hogy az energiaválság szociális párbeszédre gyakorolt hatásának megítélése Magyarországon árnyaltabb, továbbá felmerül az is, hogy azt – a többi országban megfigyelhető egyértelműbb tendenciákhoz képest – esetleg a magyar viszonyokra jellemző speciális körülmények befolyásolják.

2.9. kérdés: Digitalizáció.

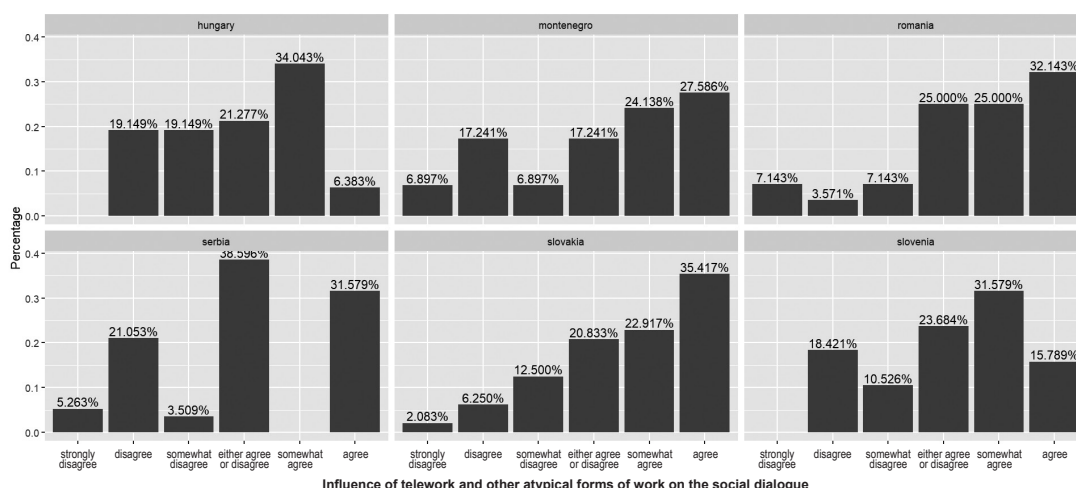

Magyarország a többi országhoz képest kiegyensúlyozottabb véleményeloszlásával tűnik ki, a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” és az „inkább egyetért” válaszok jelentős arányával, ami árnyaltabb vagy kevésbé határozott véleményre utal a digitalizáció hatásával kapcsolatban. Szlovénia szintén változatos megoszlást mutat, azonban egyedi mintázattal: az „egyáltalán nem ért egyet” válaszok aránya kiugróan magas, ami más országokra kevésbé jellemző. Ezzel szemben Románia, Szerbia és Szlovákia inkább az egyetértés felé hajlik, ami a digitalizációnak a szociális párbeszédre gyakorolt hatását illetően következetesebb megítélésre utal.

Montenegró egyedi polarizációs mintázatot mutat, ahol a kisebb vállalatoknál az „egyáltalán nem ért egyet” és az „egyetért” válaszok erős keveredése figyelhető meg. Ehhez képest a nagyobb vállalatok határozottan az egyetértés felé hajlanak, ami más országokban kevésbé hangsúlyos tendencia. Szlovéniában a mérethez igazodó egyértelmű tendencia figyelhető meg: a kisebb vállalatok a többi országhoz képest nagyobb arányban adnak „egyáltalán nem ért egyet” válaszokat, míg a nagyobb vállalatok inkább az egyetértés felé hajlanak, ami digitalizációnak az ágazati szociális párbeszédre gyakorolt hatásáról kialakult megítélés megosztottságára utalhat. Ezzel szemben Romániában minden vállalatméret-kategóriában következetes egyetértés tapasztalható. Ugyanakkor Magyarország, Szerbia és Szlovákia – Montenegróhoz és Szlovéniához képest – változatosabb, de általában kevésbé szélsőséges véleménymegoszlási mintázatot mutat.

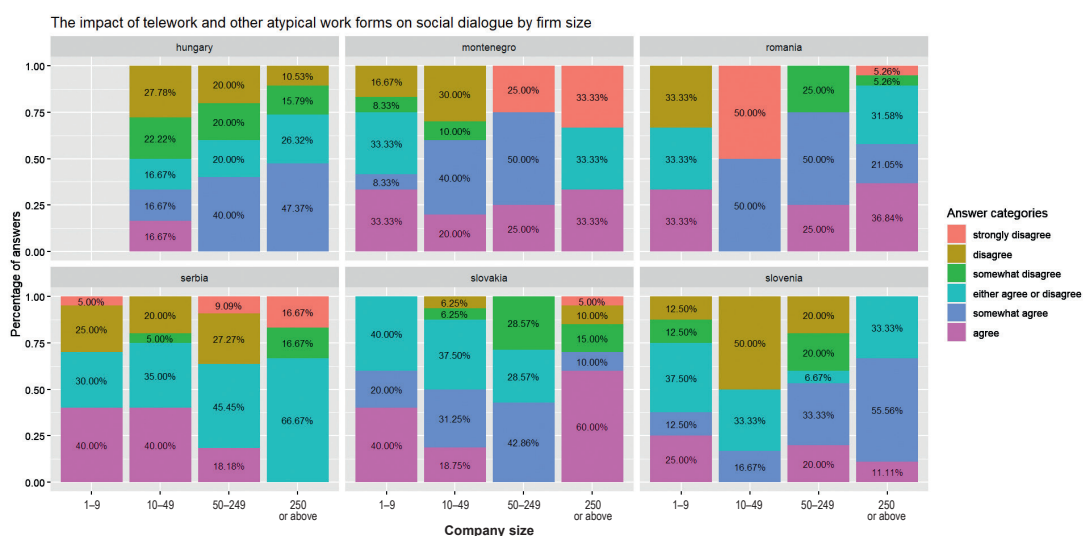
2.10. kérdés: Távmunka és más atipikus munkavégzési formák.

Montenegróban egyedülálló, viszonylag kiegyensúlyozott véleményeloszlás figyelhető meg, minden munkáltatói méretkategóriában jelentős arányokkal, ami a távmunka hatására vonatkozóan árnyaltabb vagy kevésbé határozott véleményt tükröz, szemben a Romániában és Szlovákiában tapasztalható erőteljesebb egyetértési tendenciákkal.

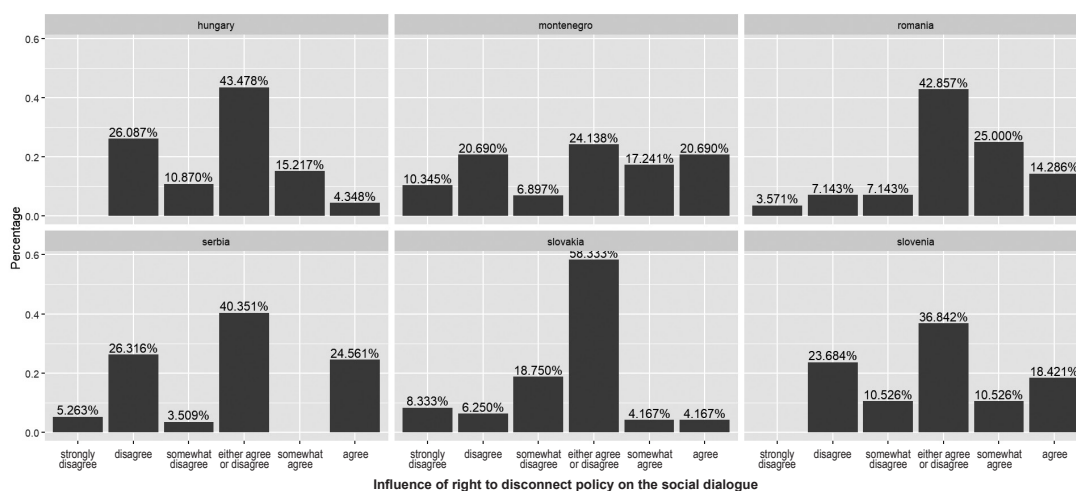
Szlovákia, bár összességében az egyetértés felé hajlik, a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok jelentős arányát is mutatja, ami bizonytalanságot, illetve olyan árnyaltabb megítélést jelezhet, amely Romániára kevésbé jellemző. Románia ugyanis határozott és következetes egyetértést mutat a távmunka és más atipikus munkavégzési formák ágazati szociális párbeszédre gyakorolt hatását illetően.

Ezzel szemben Magyarországon és Szerbiában változatosabb az álláspontok megoszlása; az egyetértést és az egyet nem értést kifejező vélemények keverednek ugyan, de a Montenegróban tapasztalt kiegyensúlyozott eloszlás és a Szlovákiára jellemző jelentős bizonytalanság nélkül.

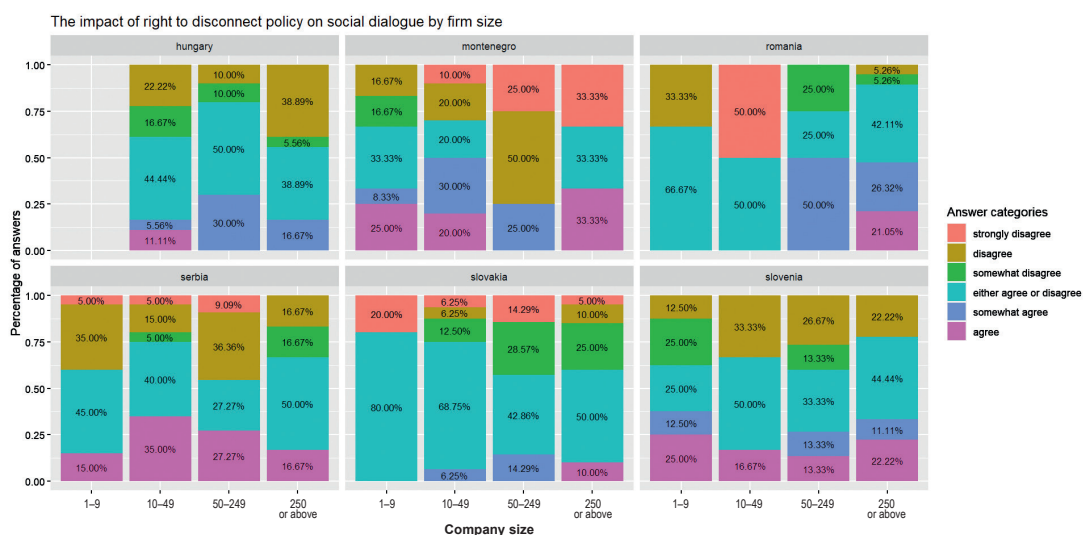

Magyarország egyedülálló – a többi országban kevésbé hangsúlyos – mintát mutat, amennyiben az összes vállalatméretben magas a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok aránya. Ez állandó bizonytalanságra vagy árnyaltabb véleményekre utalhat. Ellentétben a romániai vállalatoknál tapasztalható, minden vállalatméretben erős egyetértési tendenciával, illetve a Montenegróban, Szerbiában és Szlovéniában jellemző, a vállalatméret növekedésével párhuzamosan az egyetértés irányába elmozduló trendekkel, Magyarországon a vélemények egyenletesebben oszlanak meg. Ez kevésbé határozott álláspontra utal a távmunka hatását illetően. Továbbá a magyar középvállalatok (10–249 alkalmazott) körében megfigyelhető kifejezett egyet nem értés más országokban nem jellemző, ami a magyar üzleti környezet potenciálisan egyedi dinamikájára utalhat.

2.11. kérdés: A lekapcsolódáshoz való jog.

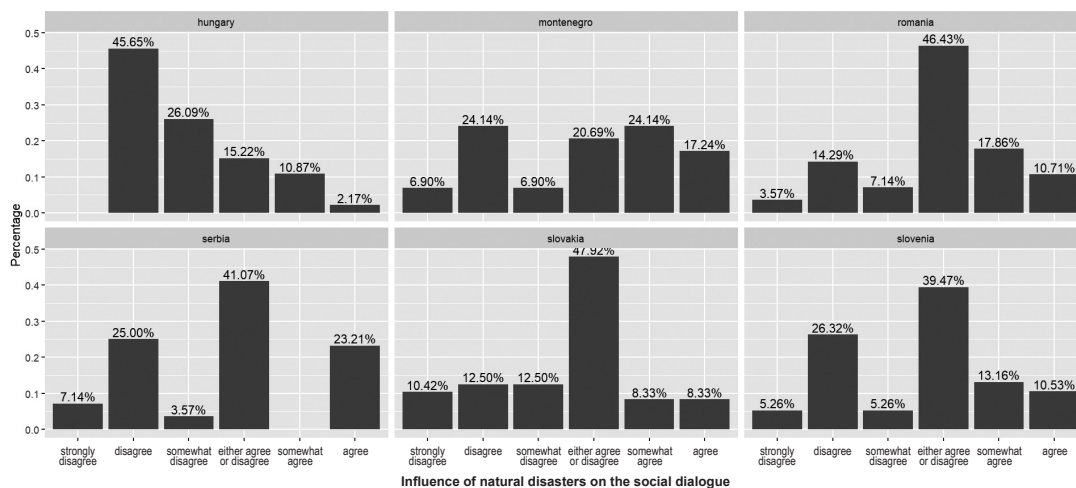

Szerbia erőteljes polarizációt mutat: a válaszok jelentős része az „egyetért” és az „egyáltalán nem ért egyet” kategóriákban összpontosul. Ez mélyen megosztott véleményt jelez a lekapcsolódáshoz való joghoz kötődő szakpolitikai intézkedések hatásáról, ellentétben a többi ország mérsékeltebb vagy következetesebb egyetértést mutató tendenciáival. Az erőteljes szerbiai polarizáció ellentétben áll a Romániában és Szlovákiában általánosságban jellemző magasabb egyetértéssel, valamint a Magyarországon és Szlovéniában tapasztalható kiegyensúlyozottabb megoszlással és bizonytalansággal.

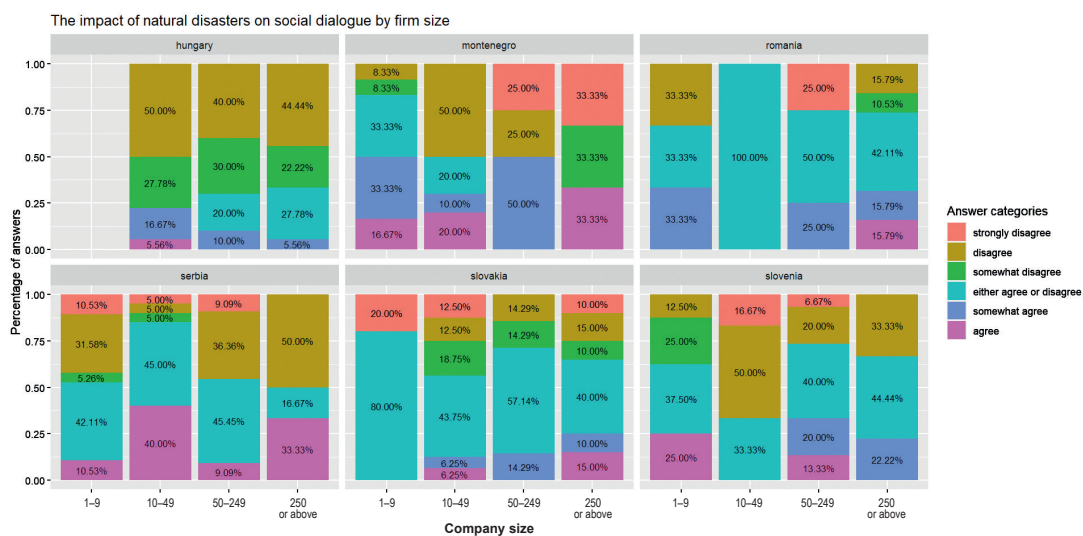

Magyarországon kifejezetten változatos a vélemények eloszlása a vállalati méretek között, a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok jelentős arányával és a közepes méretű vállalatoknál az egyet nem értés figyelemre méltó tendenciájával. Ez ellentétben áll a Romániában tapasztalt következetesebb egyetértéssel, illetve a Montenegróra és Szerbiára jellemző, a vállalatmérethez igazodó határozott elmozdulásokkal. A „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok magas aránya Magyarországon a lekapcsolódáshoz való joghoz kötődő szakpolitikai intézkedések hatásának bizonytalan vagy árnyalt megítélésére utalhat, ami kevésbé hangsúlyos a többi országban, ahol jelentősebb az egyetértést, illetve az egyet nem értést kifejező válaszok súlya.

2.12. kérdés: Természeti katasztrófák.

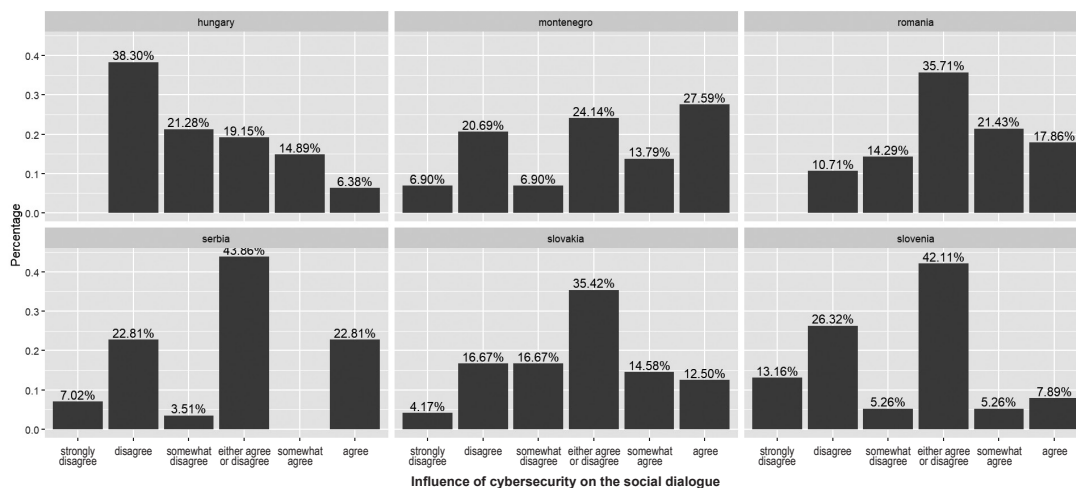

Az összes ország közül Magyarországon a legerősebb az egyet nem értés, domináns az „egyáltalán nem ért egyet” válasz, ami azt jelzi, hogy a természeti katasztrófáknak a szociális párbeszédet befolyásoló hatása lényegesen kisebb mértékben érzékelhető – szemben a máshol tapasztalható általános egyetértéssel vagy bizonytalansággal. Ez a magyarországi határozott egyet nem értés ellentétben áll a Romániában és Szlovéniában megfigyelt erős egyetértéssel, valamint a Montenegróban és Szlovákiában kifejezett jelentős bizonytalansággal, ahol magasabb a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok száma. Sőt, még a megosztottabb véleményt mutató Szerbiában is az egyetértés felé billen a mérleg, míg Magyarország esetében egyértelmű az erős egyet nem értés, ami országspecifikus szemléletre utalhat a természeti katasztrófák és a szociális párbeszéd közötti kapcsolat megítélésében.

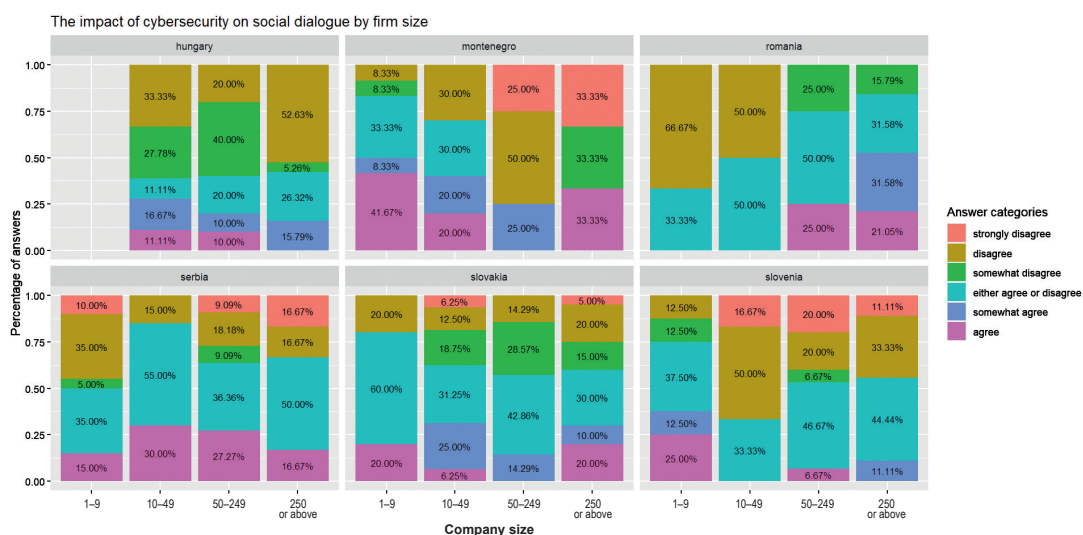

Szlovákia egyedi mintázatot mutat: a legkisebb munkáltatók (1–9 alkalmazott) körében hangsúlyosan jelen van az „egyáltalán nem ért egyet” válasz, míg a legnagyobb vállalatoknál (250, vagy annál több alkalmazott) jól megfigyelhető az elmozdulás az egyetértés irányába. Ez a vállalatmérethez történő markáns igazodás más országokban nem ilyen egyértelmű. E tendencia szemben áll a Romániában minden méretkategóriára jellemző következetesebb egyetértéssel, valamint Magyarország, Montenegró és Szlovénia által mutatott általánosságban változatos vagy bizonytalan véleményeloszlással.

2.13. kérdés: Kiberbiztonság.

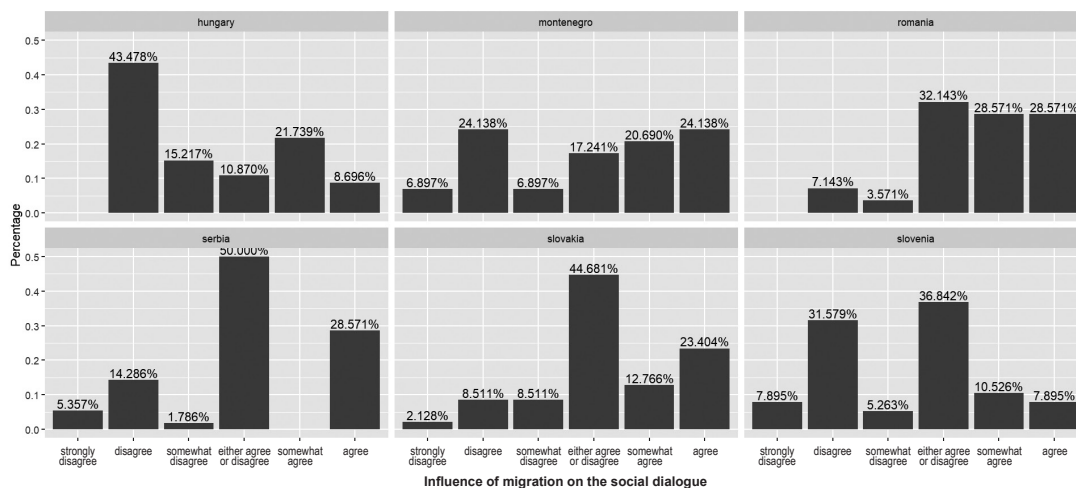

Románia erős és következetes egyetértést mutat, az összes ország közül itt a legmagasabb az egyetértést kifejező válaszok aránya, ami azt jelzi, hogy a munkáltatók a kiberbiztonságnak az ágazati szociális párbeszédre gyakorolt befolyását egyértelműnek, jelentősnek érzékelik. Ez a következetes romániai egyetértés ellentétben áll a Magyarországon, Montenegróban és Szlovéniában megfigyelt változatosabb vagy bizonytalanabb véleménymegoszlással, ahol a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok dominálnak.

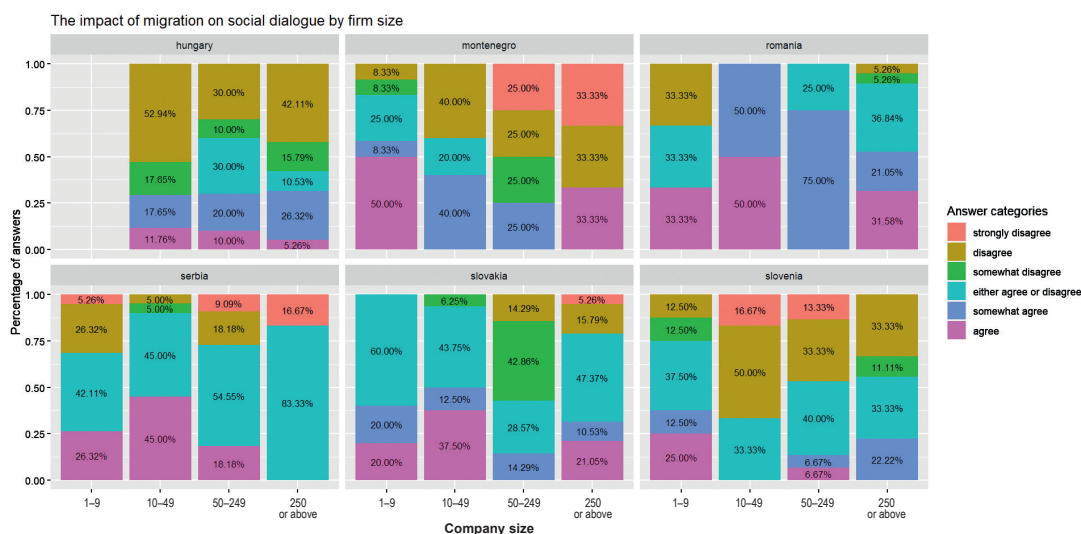

Romániában minden vállalati méretben következetes tendencia mutatkozik az erős egyetértés iránt. Az „egyetért” és az „inkább egyetért” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy a kiberbiztonságnak a szociális párbeszédre gyakorolt hatását a munkáltatók az adott vállalat méretétől függetlenül egységesen érzékelik. Ez a következetes egyetértés Romániában ellentétben áll a Magyarországon, Montenegróban és Szlovéniában megfigyelt változatosabb mintákkal, ahol a kisebb vállalatoknál gyakran nagyobb arányban van jelen egyet nem értés vagy bizonytalanság. Szerbia és Szlovákia ugyan mutatnak bizonyos méret szerinti eltéréseket, de az egyetértés ezekben az országokban sem olyan markáns, mint Romániában. Erre figyelemmel a kiberbiztonságnak az ágazati szociális párbeszédre gyakorolt hatásával kapcsolatban a román mintában – vállalatmérettől függetlenül – tapasztalható konszenzus egyedülállónak tekinthető.

2.14. kérdés: Migráció.

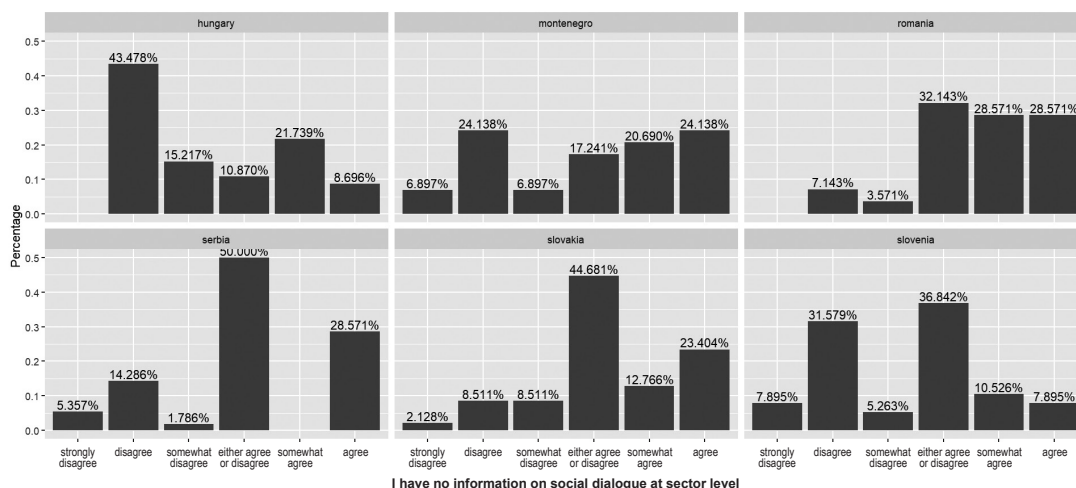
Magyarország mutatja a legerősebb egyet nem értést az összes ország közül a migráció szociális párbeszédre gyakorolt hatását illetően. Az „egyáltalán nem ért egyet” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy a migrációnak a szociális párbeszédre gyakorolt hatását lényegesen kevésbé érzékelik – szemben a máshol tapasztalt általános egyetértéssel vagy bizonytalansággal. Ez a határozott egyet nem értés ellentétben áll a Romániában és Szlovéniában megfigyelt erős egyetértéssel, valamint a Montenegróban és Szlovákiában látott jelentős bizonytalansággal, ahol a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok jelentős súlyt képviselnek. Szerbiában, bár megosztott vélemények tapasztalhatók, a munkáltatók az egyetértés felé hajlanak, szemben a Magyarországra jellemző határozott egyet nem értéssel – ez a migráció és a szociális párbeszéd kapcsolatának egyedi magyar perspektívájára utalhat.

Montenegró egyedülálló mintázatot mutat a viszonylag kiegyensúlyozott véleménymegoszlásra az összes vállalati méretben, jelentős arányokkal az „egyetért”, a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” és az „egyáltalán nem ért egyet” kategóriákban egyaránt. Ez a migráció hatásáról alkotott árnyalt vagy kevésbé határozott véleményekre utal, ellentétben a Romániában megfigyelhető erősebb egyetértési tendenciákkal vagy a Magyarországon tapasztalható határozott egyet nem értéssel.

Ez a montenegrói – különösen a nagyobb vállalatok körében markáns – kiegyensúlyozott megoszlás ellentétben áll a Szerbiában és Szlovéniában tapasztalható, a vállalatmérethez kapcsolódó erőteljesebb eltolódásokkal, ahol a kisebb munkáltatók inkább az egyet nem értés, a nagyobb vállalatok pedig az egyetértés felé hajlanak.

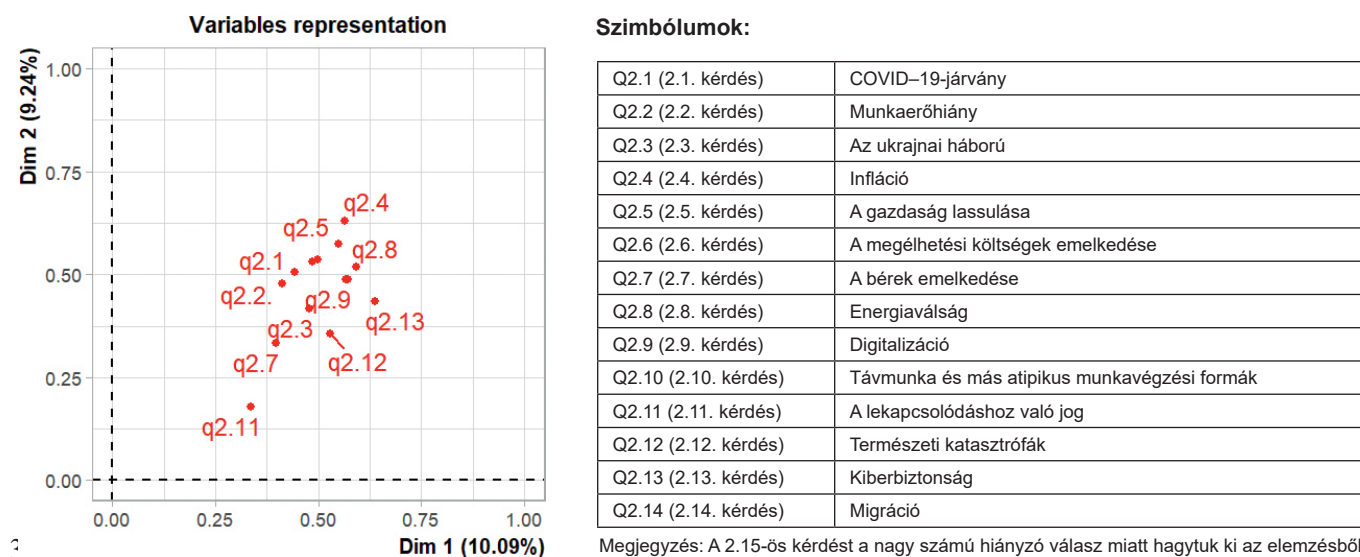
2.15. kérdés: Nincs információ az ágazati szintű szociális párbeszédéről.

Magyarországon mutatkozott a legerőteljesebb elutasítás az állítással kapcsolatban: az „egyáltalán nem ért egyet” válasz dominált, ami arra utal, hogy a válaszadók jelentős része rendelkezik információval az ágazati szintű szociális párbeszédéről, vagy legalábbis hozzáfér ilyen információkhoz. Ez éles kontrasztot képez például Montenegróval és Szlovákiával, ahol a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok magas aránya bizonytalanságra vagy információhiányra utal.

Az erre a kérdésre adott válaszok sok hiányzó értéket tartalmaznak, így – a megalapozatlan következtetések elkerülése érdekében – a válaszok vállalatméret szerinti eloszlását itt nem vizsgáltuk.

A szociális párbeszédet 2020 óta befolyásoló tényezők komplex elemzése

Megjegyzés: A 2.15-ös kérdést a nagy számú hiányzó válasz miatt hagytuk ki az elemzésből.

A válaszadók általában hasonlóan látják a szociális párbeszédet befolyásoló tényezőket. Van azonban néhány sajátosság:

- A gazdasági nehézségek – élükön az inflációval, a recesszióval és az energiaválsággal – vannak a legnagyobb hatással a szociális párbeszédre.

- Az olyan exogén tényezők, mint a természeti katasztrófák, a kiberbiztonság és a digitalizáció közelebb állnak az előző tényezőcsoporthoz (gazdasági nehézségek), így bizonyos félelmet és bizonytalanságot fejeznek ki, ami szintén támpontot nyújthat a felek számára a szociális párbeszéd kialakításához.

- A munkaerőhiány és a világjárvány döntő fontosságú, de múltbeli események. A munkaerőhiány a gazdasági visszaesés miatt kevésbé súlyos, mint 2020 előtt volt. Még mindig fontos tényező, de nem olyan lényeges, mint az infláció, mivel a munkaerőhiány lényegében túlereslet, így valamelyest kezelhető, míg az infláció sokkal károsabb a vállalatok számára.

- Érdekes, hogy a lekapcsolódáshoz való jog intézménye nagyon gyenge összefüggést mutat a többi tényezővel. Ennek oka lehet, hogy az nem feltétlenül jelent veszélyt a munkáltatók számára – ellentétben például az inflációval.

Az ágazati szociális párbeszéd lehetséges témáinak megítélése

MAGYARORSZÁG	Nem tudom	Nem	Igen
Munkahelyi biztonság és egészségvédelem	27,7%	19,1%	53,2%
Munkaviszonyok megszüntetése	34,0%	29,8%	36,2%
Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés	31,9%	21,3%	46,8%
Munkaidő és munkaidőkeret	38,3%	17,0%	44,7%
Társadalom- és egészségbiztosítás	36,2%	36,2%	27,7%
Béren kívüli juttatások	40,4%	14,9%	44,7%
Zaklatás	44,7%	36,2%	19,1%
Aktív idősödés	40,4%	36,2%	23,4%
Ágazati minimálbér	38,3%	25,5%	36,2%
Egyéb jövedelmi elemek	36,2%	23,4%	40,4%
Rugalmas munkafeltételek	40,4%	27,7%	31,9%
Ökológiai fenntarthatóság	40,4%	31,9%	27,7%
Társadalmi fenntarthatóság	42,6%	29,8%	27,7%
Migráns munkavállalók foglalkoztatása	40,4%	19,1%	40,4%
Nemek közötti bérszakadék	44,7%	36,2%	19,1%
Szülői szabadság	44,7%	29,8%	25,5%

A munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos magas szintű egyetértés tükrözi annak alapvető fontosságát és a kialakult szabályozási kereteket, ami arra utal, hogy erős normatív konszenzus van a jelentőségét illetően. Ezzel szemben a zaklatás és a nemek közötti bérszakadék témájában adott magas arányú „nem tudom” válaszok információhiányra, alacsony átláthatóságra vagy a meglévő intézkedések vélt hatástalanságára utalhatnak. Ez rendszerszintű problémákra, illetve a kommunikáció és a képzés javításának szükségességére is rámutathat. A társadalom- és egészségbiztosítás, valamint az aktív idősödés körüli jelentős bizonytalanság azt jelezheti, hogy a válaszadók ezeket a területeket bonyolultnak vagy instabilnak érzik, ami aggodalmakra utalhat a szociális biztonsággal és a hosszú távú foglalkoztatási kilátásokkal kapcsolatban.

MONTENEGRÓ	Nem tudom	Nem	Igen
Munkahelyi biztonság és egészségvédelem	6,9%	17,2%	75,9%
Munkaviszonyok megszüntetése	13,8%	3,4%	82,8%
Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés	13,8%	13,8%	72,4%
Munkaidő és munkaidőkeret	3,4%	13,8%	82,8%
Társadalom- és egészségbiztosítás	10,3%	20,7%	69,0%
Béren kívüli juttatások	10,3%	13,8%	75,9%
Zaklatás	17,2%	37,9%	44,8%
Aktív idősödés	24,1%	41,4%	34,5%
Ágazati minimálbér	10,3%	17,2%	72,4%
Egyéb jövedelmi elemek	13,8%	20,7%	65,5%
Rugalmas munkafeltételek	17,2%	17,2%	65,5%
Ökológiai fenntarthatóság	17,2%	41,4%	41,4%
Társadalmi fenntarthatóság	17,2%	41,4%	41,4%
Migráns munkavállalók foglalkoztatása	13,8%	48,3%	37,9%
Nemek közötti bérszakadék	13,8%	58,6%	27,6%
Szülői szabadság	3,4%	37,9%	58,6%

A „munkaviszonyok megszüntetése” és a „munkaidő és munkaidőkeret” fontosságával kapcsolatos döntő egyetértés azt jelzi, hogy a szabályozás ezeket az alapvető munkajogi területeket kiemelt figyelemmel kezeli, ami valószínűsíthetően a munkahelyek biztonságával, illetve a munka és a magánélet egyensúlyával kapcsolatos aggodalmakat tükrözi. Ezzel szemben a „zaklatás”, az „aktív idősödés”, az „ökológiai fenntarthatóság”, a „társadalmi fenntarthatóság” és a „migráns munkavállalók foglalkoztatása” témák esetében megosztottabb vélemények rajzolódnak ki, a válaszadók jelentős része vagy nem értett egyet („nem”), vagy bizonytalan volt („nem tudom”), ami jelezheti az egyértelmű szakpolitikai keretek hiányát, a társadalmi diszkomfortérzetet, vagy azt, hogy e komplex kérdésekről további párbeszédre van szükség.

ROMÁNIA	Nem tudom	Nem	Igen
Munkahelyi biztonság és egészségvédelem	7,1%	0,0%	92,9%
Munkaviszonyok megszüntetése	14,3%	3,6%	82,1%
Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés	7,1%	3,6%	89,3%
Munkaidő és munkaidőkeret	10,7%	7,1%	82,1%
Társadalom- és egészségbiztosítás	17,9%	10,7%	71,4%
Béren kívüli juttatások	14,3%	14,3%	71,4%
Zaklatás	10,7%	17,9%	71,4%
Aktív idősödés	17,9%	46,4%	35,7%
Ágazati minimálbér	3,6%	28,6%	67,9%
Egyéb jövedelmi elemek	7,1%	28,6%	64,3%
Rugalmas munkafeltételek	7,1%	14,3%	78,6%
Ökológiai fenntarthatóság	14,3%	50,0%	35,7%
Társadalmi fenntarthatóság	17,9%	35,7%	46,4%
Migráns munkavállalók foglalkoztatása	14,3%	64,3%	21,4%
Nemek közötti bérszakadék	10,7%	39,3%	50,0%
Szülői szabadság	10,7%	32,1%	57,1%

A „munkahelyi biztonság és egészségvédelem” kérdésében elért közel egyhangú egyetértés kiemeli a meglévő szabályozások alapvető fontosságát és potenciális hatékonyságát, ami erős társadalmi és szervezeti konszenzusra utal. Ugyanakkor jelentős elmozdulás tapasztalható az egyet nem értés („nem”) irányába az olyan témákban, mint a „migráns munkavállalók foglalkoztatása” és az „ökológiai fenntarthatóság”, ami társadalmi aggodalmakat, a változásokkal szembeni ellenállást vagy az világos szakpolitikai keretek hiányát tükrözi. Ez a tendencia arra is rámutat, hogy gazdasági szükségletek és társadalmi értékek között potenciális törésvonalak húzódnak. A „nemek közötti bérszakadékkal” kapcsolatos mérsékelt egyetértés és a jelentős egyet nem értés arra utal, hogy a kérdés egyre szélesebb körben tudatosul, ugyanakkor továbbra is jelentős a probléma kezelésével szembeni ellenállás – mindez erősebb szakpolitikai beavatkozásokat és tudatosságnövelő kampányokat indokolhat.

SZERBIA	Nem tudom	Nem	Igen
Munkahelyi biztonság és egészségvédelem	24,6%	14,0%	61,4%
Munkaviszonyok megszüntetése	17,5%	10,5%	71,9%
Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés	17,5%	15,8%	66,7%
Munkaidő és munkaidőkeret	19,3%	8,8%	71,9%
Társadalom- és egészségbiztosítás	26,3%	19,3%	54,4%
Béren kívüli juttatások	26,3%	26,3%	47,4%
Zaklatás	38,6%	28,1%	33,3%
Aktív idősödés	29,8%	17,5%	52,6%
Ágazati minimálbér	40,4%	12,3%	47,4%
Egyéb jövedelmi elemek	19,3%	24,6%	56,1%

SZERBIA	Nem tudom	Nem	Igen
Rugalmas munkafeltételek	21,1%	19,3%	59,6%
Ökológiai fenntarthatóság	28,1%	19,3%	52,6%
Társadalmi fenntarthatóság	29,8%	42,1%	28,1%
Migráns munkavállalók foglalkoztatása	29,8%	49,1%	21,1%
Nemek közötti bérszakadék	26,3%	24,6%	49,1%
Szülői szabadság	24,6%	14,0%	61,4%

Miközben az olyan alapvető kérdések, mint a „munkaviszonyok megszüntetése” és a „munkaidő” továbbra is jelentős egyetértést mutatnak, a „munkahelyi biztonság és egészségvédelem” témakörében tapasztalható visszaesés a korábbi, csaknem egyhangú támogatottsághoz képest arra utalhat, hogy csökken a szabályozás hatékonyságába vetett bizalom vagy a társadalmi érdeklődés. A „nem tudom” válaszok számottevő növekedése a legtöbb témában – különösen a „zaklatás”, az „ágazati minimálbér” és a „társadalom- és egészségbiztosítás” esetében – széles körű bizonytalanságra, tájékozatlanságra vagy a kérdések összetettségének érzékelésére utal. Mindez arra enged következtetni, hogy a munkáltatók és munkavállalók közötti kommunikációban vagy megértésben zavar keletkezett.

SZLOVÁKIA	Nem tudom	Nem	Igen
Munkahelyi biztonság és egészségvédelem	29,2%	14,6%	56,3%
Munkaviszonyok megszüntetése	41,7%	12,5%	45,8%
Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés	18,8%	12,5%	68,8%
Munkaidő és munkaidőkeret	27,1%	6,3%	66,7%
Társadalom- és egészségbiztosítás	41,7%	12,5%	45,8%
Béren kívüli juttatások	27,1%	20,8%	52,1%
Zaklatás	41,7%	39,6%	18,8%
Aktív idősödés	43,8%	33,3%	22,9%
Ágazati minimálbér	27,1%	18,8%	54,2%
Egyéb jövedelmi elemek	37,5%	12,5%	50,0%
Rugalmas munkafeltételek	25,0%	16,7%	58,3%
Ökológiai fenntarthatóság	27,1%	43,8%	29,2%
Társadalmi fenntarthatóság	43,8%	22,9%	33,3%
Migráns munkavállalók foglalkoztatása	33,3%	31,3%	35,4%
Nemek közötti bérszakadék	43,8%	27,1%	29,2%
Szülői szabadság	52,1%	20,8%	27,1%

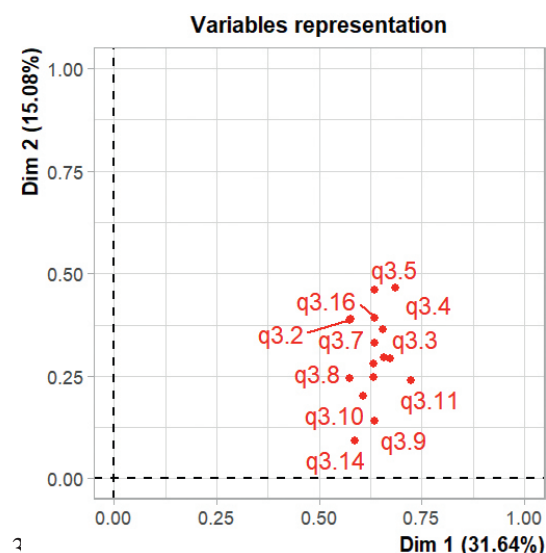
A bizonytalanság magas szintje – különösen a „munkaviszonyok megszüntetése”, a „társadalom- és egészségbiztosítás”, a „zaklatás”, az „aktív idősödés”, a „nemek közötti bérszakadék” és a „szülői szabadság” tekintetében – arra utalhat, hogy a szakpolitikai keretek és a munkavállalók megélt tapasztalatai között ellentmondás húzódik, illetve hiányzik a világos kommunikáció és a megértés. A „zaklatás” és az „aktív idősödés” esetében az egyetértés („igen”) erőteljes csökkenése, valamint az „ökológiai fenntarthatóság” tekintetében az egyet nem értés („nem”) jelentős növekedése azt tükrözi, hogy a jelenlegi intézkedés hatékonyságával vagy az e kérdések kezelése iránti társadalmi/állami elkötelezettséggel kapcsolatban növekvő aggodalom vagy szkepticizmus tapasztalható.

SZLOVÉNIA	Nem tudom	Nem	Igen
Munkahelyi biztonság és egészségvédelem	23,7%	13,2%	63,2%
Munkaviszonyok megszüntetése	28,9%	13,2%	57,9%
Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés	36,8%	7,9%	55,3%
Munkaidő és munkaidőkeret	23,7%	10,5%	65,8%

SZLOVÉNIA	Nem tudom	Nem	Igen
Társadalom- és egészségbiztosítás	31,6%	21,1%	47,4%
Béren kívüli juttatások	42,1%	28,9%	28,9%
Zaklatás	50,0%	18,4%	31,6%
Aktív idősödés	47,4%	39,5%	13,2%
Ágazati minimálbér	23,7%	7,9%	68,4%
Egyéb jövedelmi elemek	23,7%	2,6%	73,7%
Rugalmas munkafeltételek	36,8%	26,3%	36,8%
Ökológiai fenntarthatóság	34,2%	55,3%	10,5%
Társadalmi fenntarthatóság	42,1%	44,7%	13,2%
Migráns munkavállalók foglalkoztatása	34,2%	60,5%	5,3%
Nemek közötti bérszakadék	34,2%	60,5%	5,3%
Szülői szabadság	28,9%	31,6%	39,5%

A „migráns munkavállalók foglalkoztatásával” és a „nemek közötti bérszakadékkal” kapcsolatos kivételesen magas elutasítás, valamint a minimális egyetértés azt sugallja, hogy e kérdések kezelése erős ellenállásba ütközik, vagy azokat a munkáltatók nem tartják fontosnak. Ez akár mélyen gyökerező társadalmi előítéleteket is tükrözhet, de jelezheti a meglévő szakpolitikai intézkedések vélt hatástalanságát is. A „nem tudom” válaszok magas száma, különösen a „zaklatás”, az „aktív idősödés” és a „béren kívüli juttatások” esetében, jelentős tájékoztatatlanságra vagy bizonytalanságra utal, ami kommunikációs hiányosságokat vagy a meglévő szabályozási keretekkel szembeni bizalmatlanságot jelezheti. Az „ökológiai fenntarthatóság” és „társadalmi fenntarthatóság” témák esetében az egyetértés („igen”) arányának éles visszaesése és az elutasító válaszok magas aránya arra utalhat, hogy hiányzik az összhang a társadalmi értékek és a munkahelyi valóság között. Ez rávilágít arra, hogy szükséges lehet a fenntarthatósági elveket erőteljesebben integrálni a vállalati gyakorlatba.

Az ágazati szociális párbeszéd lehetséges témáinak komplex elemzése

Szimbólumok:

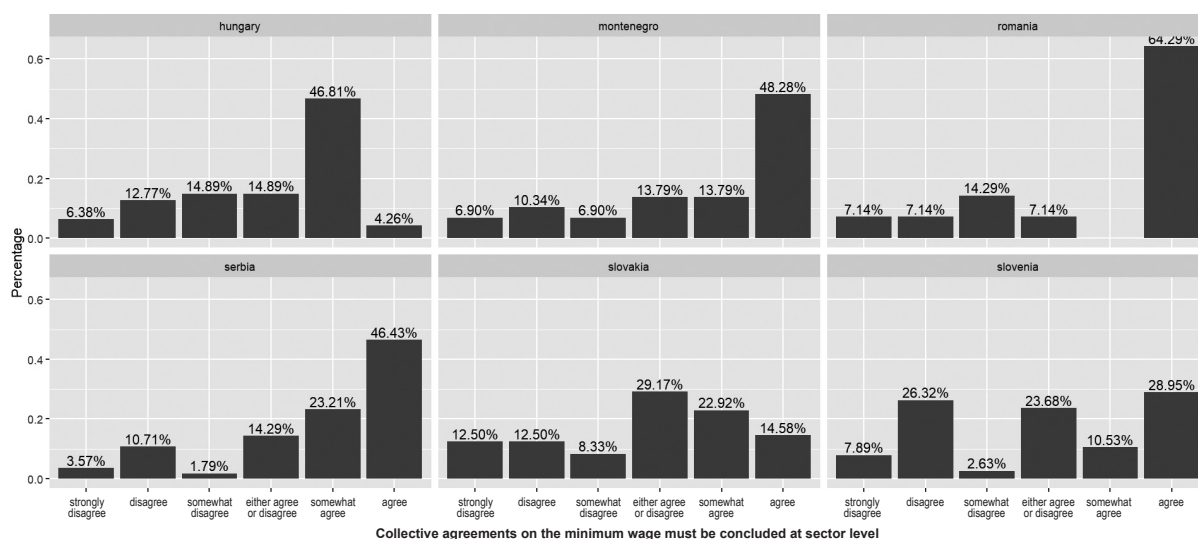
Q3.1 (3.1. kérdés)	Munkahelyi biztonság és egészségvédelem
Q3.2 (3.2. kérdés)	Munkaviszonyok megszüntetése
Q3.3 (3.3. kérdés)	Szakképzés/tanulószerződéses gyakorlati képzés
Q3.4 (3.4. kérdés)	Munkaidő és munkaidőkeret
Q3.5 (3.5. kérdés)	Társadalom- és egészségbiztosítás
Q3.6 (3.6. kérdés)	Béren kívüli juttatások
Q3.7 (3.7. kérdés)	Zaklatás
Q3.8 (3.8. kérdés)	Aktív idősödés
Q3.9 (3.9. kérdés)	Ágazati minimálbér
Q3.10 (3.10. kérdés)	Egyéb jövedelmi elemek
Q3.11 (3.11. kérdés)	Rugalmas munkafeltételek
Q3.12 (3.12. kérdés)	Ökológiai fenntarthatóság
Q3.13 (3.13. kérdés)	Szociális fenntarthatóság
Q3.14 (3.14. kérdés)	Migráns munkavállalók foglalkoztatása
Q3.15 (3.15. kérdés)	Nemek közötti bérszakadék
Q3.16 (3.16. kérdés)	Szülői szabadság

Főbb megállapítások:

- A képzés, a társadalom- és egészségbiztosítás, valamint a munkaidővel kapcsolatos kérdések minden vizsgált országban napirenden vannak – ezek a legfontosabb tématerületek.
- A rugalmas munkaidő szorosan kapcsolódik az előző csoporthoz, ugyanakkor más megközelítést képvisel, mivel nem közvetlenül a munka törvénykönyvének hatálya alá tartozik, így a vállalatok nagyobb szabadsággal rendelkeznek ezen a téren.
- Ez a „szabadság” szegmentálja a témákat, mert vannak olyan munkavállalói jóléti kérdések (mint a szülői szabadság, a zaklatási kérdések kezelése és az aktív idősödés), amelyeket a munkáltatók „juttatásként” biztosíthatnak.

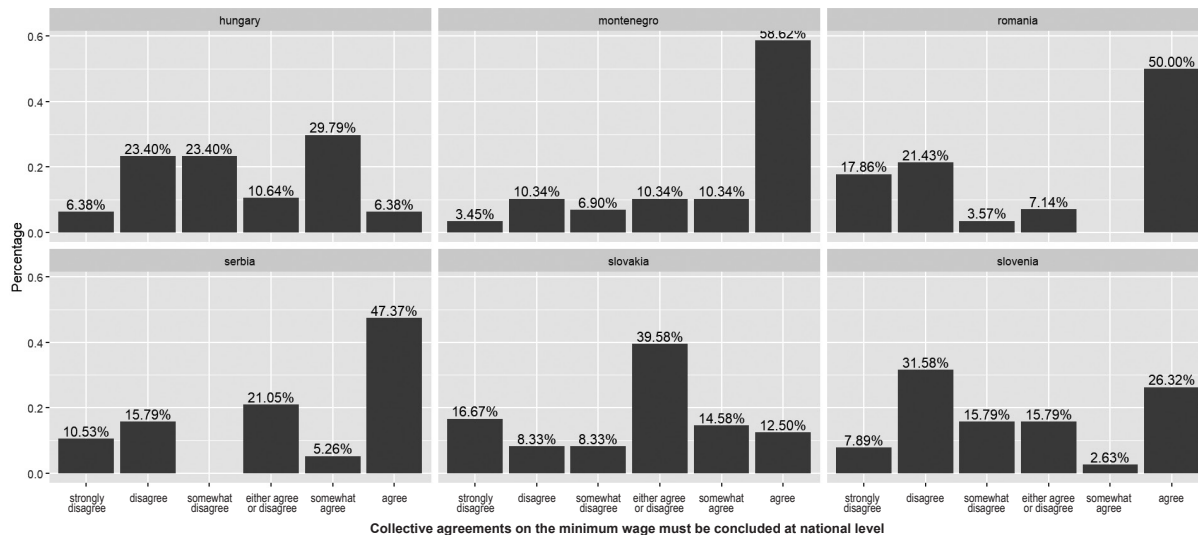
Kollektív szerződésben megállapított minimálbér

4.1. kérdés: A minimálbérre vonatkozó kollektív szerződéseket ágazati szinten kell megkötni.

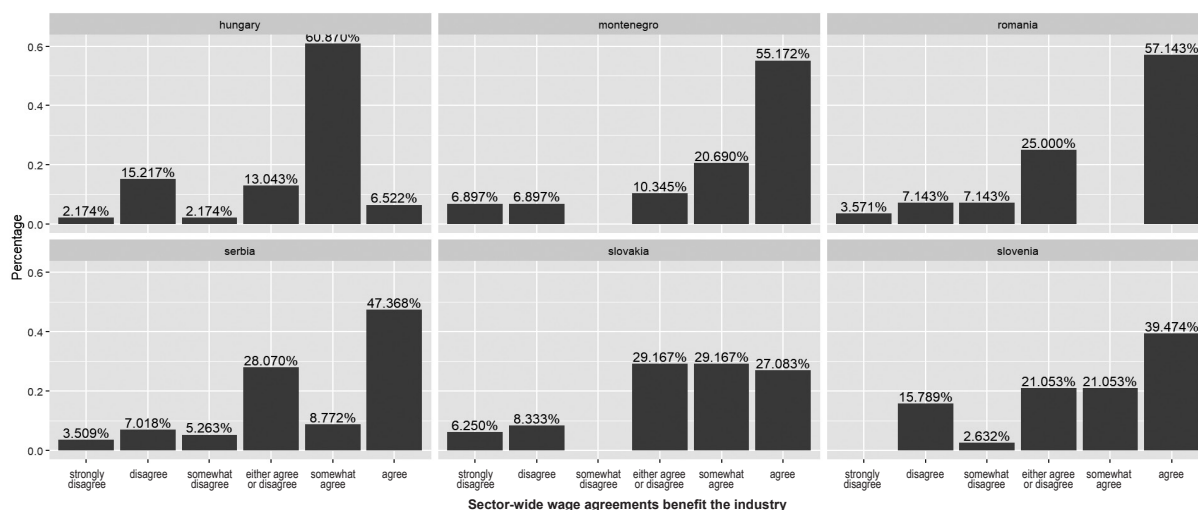
A legnagyobb egyetértés Romániában tapasztalható, ahol az „egyetért” válaszok dominálnak, ami azt jelzi, hogy széles körű konszenzus alakult ki az ágazati szintű minimálbér-megállapodások szükségességét illetően. Magyarországon és Szerbiában polarizáltabb a megoszlás, a válaszadók jelentős hányada választotta a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” opciót, ami az egyértelmű konszenzus vagy az árnyalt nézőpont hiányára utal. Montenegró, Szlovákia és Szlovénia változatosabb megoszlást mutat. A válaszadók véleménye független attól, hogy vállalati vagy ágazati szintű kollektív szerződéssel rendelkeznek-e. A válaszokat nem befolyásolja a munkáltatók mérete sem.

4.2. kérdés: A minimálbérre vonatkozó kollektív szerződéseket országos szinten kell megkötni.

A legnagyobb egyetértés Romániában és Szerbiában tapasztalható, ahol az „egyetért” válaszok dominálnak, ami erős konszenzusra utal az országos szintű minimálbér-megállapodások szükségességét illetően. Szlovákia egyedi mintát mutat: itt a legmagasabb azoknak az aránya, akik a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” választ jelölték meg. Ez jelentős bizonytalanságra vagy árnyalt nézőpontra is utalhat. Magyarországon, Montenegróban és Szlovéniában a vélemények megoszlása változatosabb. A válaszok függetlenek a vállalatmérettől és attól is, hogy a cégre kiterjed-e (bármilyen szintű) kollektív szerződés.

4.3. kérdés: Az ágazati szintű bértmegállapodások előnyösek az ágazat számára.

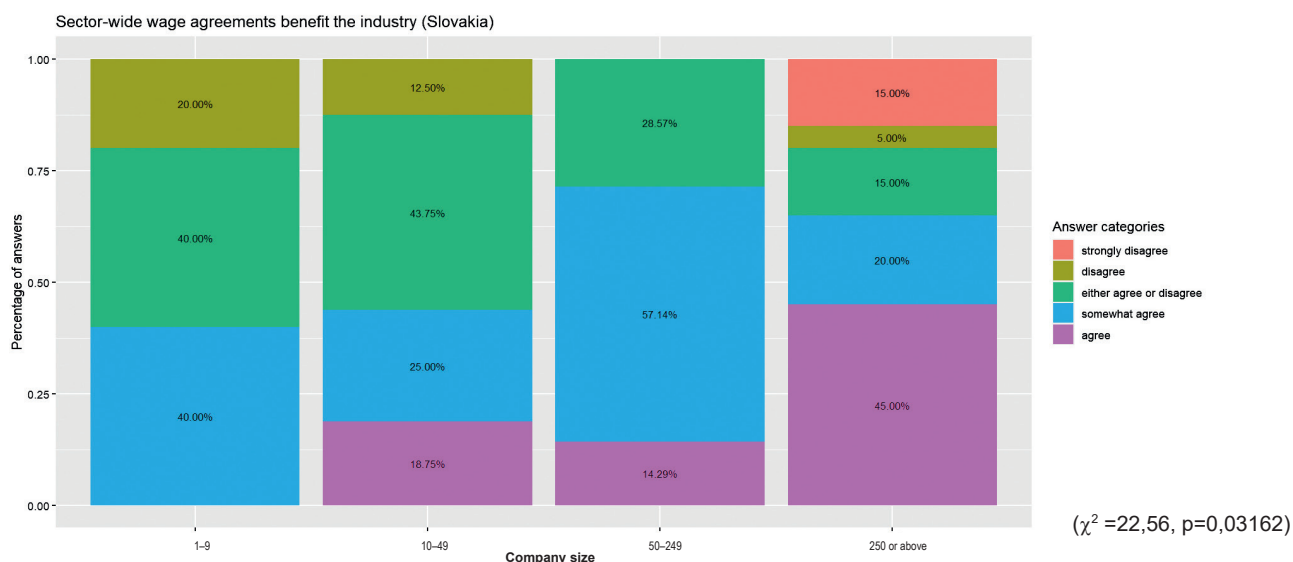

Szlovákia – a nagyfokú bizonytalanság egyedi mintájával – kiemelkedik; az összes ország közül itt a legmagasabb a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok aránya, ami arra utal, hogy az ágazati szintű bértmegállapodások hatásáról nincs egyértelmű konszenzus, illetve annak megítélése árnyaltabb vagy bizonytalanabb.

Ezzel szemben Románia és Szerbia határozottan az egyetértés felé hajlik, ami az ilyen megállapodások előnyeivel kapcsolatos egyértelműbb konszenzusra utal. Magyarország, Montenegró és Szlovénia esetében változatosabb a válaszok eloszlása, a válaszadók viszonylag nagy aránya jelölte meg az egyet nem értést kifejező válaszlehetőségek valamelyikét.

Mindez azt sugallja, hogy míg más országokban inkább az egyetértés, vagy legalábbis a vélemények sokfélesége jellemző, addig Szlovákia jelentős bizonytalansága arra utalhat, hogy további párbeszédre, illetve az ágazati szintű bértmegállapodások előnyeinek tudatosítására van szükség. A válaszok függetlenek a vállalatmérettől és attól, hogy a munkáltatóra kiterjed-e valamely kollektív szerződés.

Kivételt képez Szlovákia, ahol a válaszok statisztikailag a vállalat méretétől függenek.

Az ábra azt mutatja be, hogyan alakult Szlovákiában az ágazati bértmegállapodások iparági hasznosságának megítélése az egyes vállalatméret-kategóriákban.

A legkisebb vállalatok (1–9 alkalmazott) esetében erősen polarizált a vélemény: az „egyáltalán nem ért egyet” és az „egyetért” válaszok egyaránt jelentős arányban fordulnak elő, ami ágazati megállapodások megítélésének megosztottságára utal. A közepes méretű cégek (10–249 alkalmazott) körében a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válasz dominál, ami általános bizonytalanságra vagy az ágazati bértmegállapodások előnyeivel kapcsolatos árnyaltabb álláspontokra utalhat. A legnagyobb vállalatok (250, vagy annál több alkalmazott) viszont az egyetértés irányába mozdulnak el; az „egyetért” válasz aránya itt a legmagasabb, ami egyértelműbb és pozitívabb megítélést jelez az ágazati kollektív szerződések szektorális hasznosságát illetően. Más országokban nem mutatkozik ilyen tendencia.

ÁGAZATI SZINTEN FONTOS KÉRDÉSEK

5.1. kérdés: Csatlakozna-e egy ágazati munkáltatói szervezethez, ha a kollektív tárgyalás kiterjedne az ágazati bérekre is?¹

	Már tag vagyok	Nem	Igen
Montenegró	0,0%	20,7%	79,3%
Románia	39,3%	21,4%	39,3%
Szerbia	17,5%	35,1%	47,4%
Szlovákia	31,3%	33,3%	35,4%
Szlovénia	23,7%	39,5%	36,8%

¹ Magyarország vonatkozásában ez a kérdés hiányzik a felmérésből.

5.2. kérdés: Az ágazatomban az éghajlatváltozást fontos kérdésnek tartják.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	10,5%	12,5%	8,5%
Nem ért egyet	0,0%	16,7%	26,3%	43,8%	27,7%
Inkább nem ért egyet	33,3%	16,7%	10,5%	12,5%	14,9%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	16,7%	33,3%	0,0%	12,5%	10,6%
Inkább egyetért	33,3%	33,3%	36,8%	18,8%	29,8%
Egyetért	16,7%	0,0%	15,8%	0,0%	8,5%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	66,7%	0,0%	7,4%
Nem ért egyet	33,3%	33,3%	19,0%	22,2%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	0,0%	23,8%	18,5%
Inkább egyetért	66,7%	0,0%	14,3%	18,5%
Egyetért	0,0%	0,0%	42,9%	33,3%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	9%	7%	7,7%
Inkább nem ért egyet	0%	13%	7,7%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	33%	19,2%
Inkább egyetért	45%	27%	34,6%
Egyetért	45%	20%	30,8%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	14,3%	6,7%	7,1%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	33,3%	26,8%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	4,4%	3,6%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	14,3%	15,6%	14,3%
Inkább egyetért	50,0%	0,0%	20,0%	19,6%
Egyetért	50,0%	71,4%	20,0%	28,6%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	7%	7%	6,5%
Nem ért egyet	0%	21%	3%	8,7%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	7%	4,3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	67%	21%	21%	23,9%
Inkább egyetért	0%	14%	34%	26,1%
Egyetért	33%	36%	28%	30,4%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	23%	32%	26%
Nem ért egyet	50%	8%	0%	6%
Inkább nem ért egyet	0%	23%	16%	18%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	50%	15%	32%	26%
Inkább egyetért	0%	31%	0%	12%
Egyetért	0%	0%	21%	12%

5.3. kérdés: Az ágazatomban a kollektív szerződések tükrözik az energiaárak változását.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0	0,0	0,2	0,2	14,9%
Nem ért egyet	0,3	0,3	0,4	0,4	40,4%
Inkább nem ért egyet	0,3	0,2	0,1	0,1	12,8%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,2	0,3	0,3	0,3	27,7%
Inkább egyetért	0,0	0,2	0,0	0,0	21,3%
Egyetért	0,2	0,0	0,0	0,0	2,1%

$\chi^2=19,389$,
p=0,197

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	66,7%	0,0%	7,4%
Nem ért egyet	33,3%	33,3%	19,0%	22,2%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	0,0%	23,8%	18,5%
Inkább egyetért	66,7%	0,0%	14,3%	18,5%
Egyetért	0,0%	0,0%	42,9%	33,3%

χ^2 nem végezhető el
a megfigyelések alacsony száma miatt

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	9%	7%	7,7%
Inkább nem ért egyet	0%	13%	7,7%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	33%	19,2%
Inkább egyetért	45%	27%	34,6%
Egyetért	45%	20%	30,8%

χ^2 nem végezhető el a megfigyelések alacsony száma miatt

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	14,3%	6,7%	7,1%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	33,3%	26,8%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	4,4%	3,6%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	14,3%	15,6%	14,3%
Inkább egyetért	50,0%	0,0%	20,0%	19,6%
Egyetért	50,0%	71,4%	20,0%	28,6%

$\chi^2=15,132$, p-érték=0,1273

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	7%	7%	6,5%
Nem ért egyet	0%	21%	3%	8,7%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	7%	4,3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	67%	21%	21%	23,9%
Inkább egyetért	0%	14%	34%	26,1%
Egyetért	33%	36%	28%	30,4%

$\chi^2=10,155$ p-érték=0,427

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	21%	12%
Nem ért egyet	50%	8%	0%	6%
Inkább nem ért egyet	0%	31%	0%	12%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	23%	16%	18%
Inkább egyetért	50%	15%	32%	26%
Egyetért	0%	23%	32%	26%

$\chi^2=20,017$, p-érték=0,029

5.4. kérdés: Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdések ösztönzik az ágazati szintű szociális párbeszédet.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	21,1%	6,3%	10,6%
Nem ért egyet	33,3%	0,0%	26,3%	37,5%	27,7%
Inkább nem ért egyet	50,0%	16,7%	21,1%	18,8%	23,4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	50,0%	10,5%	25,0%	19,1%
Inkább egyetért	16,7%	33,3%	15,8%	12,5%	17,0%
Egyetért	0,0%	0,0%	5,3%	0,0%	2,1%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	14%	11%
Nem ért egyet	67%	33%	48%	48%
Inkább nem ért egyet	0%	33%	5%	7%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	33%	24%	22%
Inkább egyetért	0%	0%	5%	4%
Egyetért	33%	0%	5%	7%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	9%	7%	8%
Nem ért egyet	0%	20%	12%
Inkább nem ért egyet	9%	7%	8%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	45%	40%	42%
Inkább egyetért	18%	20%	19%
Egyetért	18%	7%	12%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	14%	9%	9%
Nem ért egyet	25%	14%	33%	30%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	4%	4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	25%	29%	38%	36%
Inkább egyetért	25%	0%	7%	7%
Egyetért	25%	43%	9%	14%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	10%	7%
Nem ért egyet	33%	29%	7%	15%
Inkább nem ért egyet	0%	7%	17%	13%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	67%	36%	38%	39%
Inkább egyetért	0%	7%	21%	15%
Egyetért	0%	21%	7%	11%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	8%	11%	9%
Nem ért egyet	100%	38%	26%	35%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	0%	0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	31%	47%	38%
Inkább egyetért	0%	15%	11%	12%
Egyetért	0%	8%	5%	6%

5.5. kérdés: Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdések ösztönzik az ágazati szintű szociális párbeszédet.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	16,7%	21,1%	18,8%	17,0%
Nem ért egyet	0,0%	16,7%	31,6%	25,0%	23,4%
Inkább nem ért egyet	50,0%	33,3%	15,8%	12,5%	21,3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	16,7%	16,7%	26,3%	25,0%	23,4%
Inkább egyetért	33,3%	16,7%	5,3%	18,8%	14,9%
Egyetért	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	33,3%	0,0%	0,0%	3,7%
Nem ért egyet	33,3%	33,3%	38,1%	37,0%
Inkább nem ért egyet	33,3%	0,0%	4,8%	7,4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	33,3%	28,6%	25,9%
Inkább egyetért	0,0%	33,3%	19,0%	18,5%
Egyetért	0,0%	0,0%	9,5%	7,4%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	7%	3,8%
Nem ért egyet	0%	20%	11,5%
Inkább nem ért egyet	18%	0%	7,7%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	45%	60%	53,8%
Inkább egyetért	18%	7%	11,5%
Egyetért	18%	7%	11,5%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	14%	7%	7%
Nem ért egyet	25%	14%	29%	27%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	2%	2%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	25%	14%	29%	27%
Inkább egyetért	25%	14%	20%	20%
Egyetért	25%	43%	13%	18%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	7%	4,3%
Nem ért egyet	33%	21%	7%	13,0%
Inkább nem ért egyet	0%	21%	14%	15,2%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33%	36%	45%	41,3%
Inkább egyetért	33%	14%	28%	23,9%
Egyetért	0%	7%	0%	2,2%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	15%	16%	15%
Nem ért egyet	100%	38%	47%	47%
Inkább nem ért egyet	0%	8%	11%	9%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	31%	11%	18%
Inkább egyetért	0%	0%	11%	6%
Egyetért	0%	8%	5%	6%

5.6. kérdés: A következő 10 évben a globális felmelegedés hatással lesz a munkáltatókra.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	5,3%	6,3%	4,3%
Nem ért egyet	16,7%	0,0%	10,5%	0,0%	6,4%
Inkább nem ért egyet	16,7%	0,0%	0,0%	12,5%	6,4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	16,7%	0,0%	10,5%	12,5%	10,6%
Inkább egyetért	50,0%	100,0%	31,6%	56,3%	51,1%
Egyetért	0,0%	0,0%	42,1%	12,5%	21,3%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	33,3%	0,0%	9,5%	11,1%
Nem ért egyet	0,0%	33,3%	42,9%	37,0%
Inkább nem ért egyet	33,3%	33,3%	14,3%	18,5%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	33,3%	28,6%	25,9%
Inkább egyetért	33,3%	0,0%	0,0%	3,7%
Egyetért	0,0%	0,0%	4,8%	3,7%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	18%	7%	11,5%
Nem ért egyet	9%	7%	7,7%
Inkább nem ért egyet	36%	7%	19,2%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	27%	67%	50,0%
Inkább egyetért	0%	7%	3,8%
Egyetért	9%	7%	7,7%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	14,3%	4,4%	5,4%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	26,7%	21,4%
Inkább nem ért egyet	0,0%	14,3%	4,4%	5,4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	50,0%	28,6%	44,4%	42,9%
Inkább egyetért	25,0%	0,0%	11,1%	10,7%
Egyetért	25,0%	42,9%	8,9%	14,3%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	10%	6,5%
Nem ért egyet	0%	14%	7%	8,7%
Inkább nem ért egyet	0%	7%	10%	8,7%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33%	43%	45%	43,5%
Inkább egyetért	33%	29%	10%	17,4%
Egyetért	33%	7%	17%	15,2%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	100%	8%	16%	18%
Nem ért egyet	0%	54%	26%	35%
Inkább nem ért egyet	0%	8%	21%	15%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	31%	26%	26%
Inkább egyetért	0%	0%	5%	3%
Egyetért	0%	0%	5%	3%

A gazdasággal kapcsolatos észlelések elemzése

6.1. kérdés: Általában bevonjuk a munkavállalói képviselőket (például szakszervezeti képviselők, üzemi tanács tagjai, a vállalat igazgatóságában/felügyelőbizottságában helyet foglaló munkavállalói képviselők) az ESG-tevékenységekbe (környezeti, társadalmi és vállalatirányítási – *environmental, social and governance*).

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	16,7%	21,1%	18,8%	17,0%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	15,8%	18,8%	12,8%
Inkább nem ért egyet	33,3%	0,0%	0,0%	6,3%	6,4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	50,0%	50,0%	15,8%	18,8%	25,5%
Inkább egyetért	16,7%	33,3%	42,1%	31,3%	34,0%
Egyetért	0,0%	0,0%	5,3%	6,3%	4,3%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	66,7%	0,0%	7,4%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	9,5%	7,4%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	4,8%	3,7%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33,3%	0,0%	28,6%	25,9%
Inkább egyetért	33,3%	0,0%	9,5%	11,1%
Egyetért	33,3%	33,3%	47,6%	44,4%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	0%	7%	3,8%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	9%	20%	15,4%
Inkább egyetért	73%	13%	38,5%
Egyetért	18%	60%	42,3%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	14,3%	9,1%	9%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	9,1%	7%
Inkább nem ért egyet	25,0%	0,0%	2,3%	4%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	0,0%	15,9%	13%
Inkább egyetért	25,0%	42,9%	15,9%	20%
Egyetért	50,0%	42,9%	47,7%	47%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	7%	10%	8,7%
Nem ért egyet	0%	7%	3%	4,3%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	67%	36%	38%	39,1%
Inkább egyetért	0%	14%	24%	19,6%
Egyetért	33%	36%	24%	28,3%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	5%	3%
Nem ért egyet	0%	8%	0%	3%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	0%	0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	15%	0%	6%
Inkább egyetért	50%	38%	16%	26%
Egyetért	50%	38%	79%	62%

6.2. kérdés: Az infláció fontos tényező az ágazatomban.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	5,6%	0,0%	2,2%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	5,6%	0,0%	2,2%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	16,7%	0,0%	5,6%	0,0%	4,4%
Inkább egyetért	50,0%	33,3%	55,6%	73,3%	57,8%
Egyetért	33,3%	66,7%	27,8%	26,7%	33,3%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	33,3%	0,0%	3,7%
Nem ért egyet	33,3%	0,0%	33,3%	29,6%
Inkább nem ért egyet	33,3%	33,3%	4,8%	11,1%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33,3%	0,0%	28,6%	25,9%
Inkább egyetért	0,0%	33,3%	4,8%	7,4%
Egyetért	0,0%	0,0%	28,6%	22,2%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	9%	13%	11,5%
Inkább nem ért egyet	9%	0%	3,8%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	27%	33%	30,8%
Inkább egyetért	27%	20%	23,1%
Egyetért	27%	33%	30,8%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	14,3%	6,7%	7,1%
Nem ért egyet	25,0%	0,0%	20,0%	17,9%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	11,1%	8,9%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	50,0%	14,3%	35,6%	33,9%
Inkább egyetért	0,0%	14,3%	6,7%	7,1%
Egyetért	25,0%	57,1%	20,0%	25,0%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	7%	17%	13,0%
Nem ért egyet	0%	14%	7%	8,7%
Inkább nem ért egyet	0%	0%	7%	4,3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	67%	21%	24%	26,1%
Inkább egyetért	0%	14%	17%	15,2%
Egyetért	33%	43%	28%	32,6%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	50%	0%	11%	9%
Nem ért egyet	50%	8%	32%	24%
Inkább nem ért egyet	0%	8%	5%	6%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	62%	26%	38%
Inkább egyetért	0%	15%	16%	15%
Egyetért	0%	8%	11%	9%

6.3. kérdés: Az ágazatomban a kollektív szerződések követik a munkavállalók bérigényeit.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	16,7%	16,7%	22,2%	20,0%	20,0%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	13,3%	4,4%
Inkább nem ért egyet	16,7%	0,0%	11,1%	20,0%	13,3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	66,7%	50,0%	38,9%	33,3%	42,2%
Inkább egyetért	0,0%	33,3%	27,8%	13,3%	20,0%
Egyetért	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	50,0%	0,0%	3,8%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	0,0%	4,8%	3,8%
Inkább egyetért	0,0%	0,0%	4,8%	3,8%
Egyetért	100,0%	50,0%	90,5%	88,5%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	0%	0%	0,0%
Inkább nem ért egyet	0%	7%	4,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	7%	4,0%
Inkább egyetért	20%	13%	16,0%
Egyetért	80%	73%	76,0%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem ért egyet	0,0%	0,0%	4,8%	3,8%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0,0%	33,3%	11,9%	13,5%
Inkább egyetért	0,0%	0,0%	7,1%	5,8%
Egyetért	100,0%	66,7%	76,2%	76,9%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	0%	0%	3%	2,2%
Inkább nem ért egyet	33%	8%	17%	15,6%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	8%	14%	11,1%
Inkább egyetért	0%	23%	24%	22,2%
Egyetért	67%	62%	41%	48,9%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0%	0%
Nem ért egyet	0%	8%	5%	6%
Inkább nem ért egyet	0%	8%	11%	9%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	0%	0%	0%
Inkább egyetért	0%	23%	16%	18%
Egyetért	100%	62%	68%	68%

6.4. kérdés: A szociális partnerek innovatív megoldásokat dolgoztak ki az emelkedő megélhetési költségek munkavállalókra gyakorolt negatív hatásainak enyhítésére.

MAGYARORSZÁG	Építőipar	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	27,8%	20,0%	17,8%
Nem ért egyet	16,7%	16,7%	11,1%	33,3%	20,0%
Inkább nem ért egyet	16,7%	0,0%	22,2%	6,7%	13,3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33,3%	33,3%	22,2%	20,0%	24,4%
Inkább egyetért	33,3%	50,0%	16,7%	20,0%	24,4%
Egyetért	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

MONTENEGRÓ	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	4,8%	3,8%
Nem ért egyet	0,0%	50,0%	19,0%	19,2%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33,3%	0,0%	4,8%	7,7%
Inkább egyetért	33,3%	0,0%	14,3%	15,4%
Egyetért	33,3%	50,0%	57,1%	53,8%

ROMÁNIA	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	7%	4,0%
Nem ért egyet	0%	7%	4,0%
Inkább nem ért egyet	20%	0%	8,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	0%	27%	16,0%
Inkább egyetért	30%	7%	16,0%
Egyetért	50%	53%	52,0%

SZERBIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0,0%	0,0%	9,8%	7,8%
Nem ért egyet	25,0%	0,0%	17,1%	15,7%
Inkább nem ért egyet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	50,0%	33,3%	31,7%	33,3%
Inkább egyetért	0,0%	33,3%	12,2%	13,7%
Egyetért	25,0%	33,3%	29,3%	29,4%

SZLOVÁKIA	Területen kívüli	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	0%	0,0%
Nem ért egyet	0%	8%	7%	6,7%
Inkább nem ért egyet	0%	8%	14%	11,1%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	33%	8%	41%	31,1%
Inkább egyetért	33%	15%	21%	20,0%
Egyetért	33%	62%	17%	31,1%

SZLOVÉNIA	Építőipar	Feldolgozóipar	Szolgáltatások	Összesen
Egyáltalán nem ért egyet	0%	0%	5%	3%
Nem ért egyet	0%	23%	5%	12%
Inkább nem ért egyet	0%	8%	0%	3%
Nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem	100%	54%	58%	59%
Inkább egyetért	0%	15%	5%	9%
Egyetért	0%	0%	26%	15%

A főbb megállapítások a következők.

- Ágazati eltérések az éghajlatváltozás megítélésében: Jelentős eltérések vannak az egyes országok és ágazatok között az éghajlatváltozás fontosságának és hatásának megítélését illetően. A feldolgozóipar és az építőipar gyakran ellentétes nézeteket mutat, ami rávilágít az ágazatspecifikus tényezők hatására.
- Románia határozott klímapárti álláspontja: Románia következetesen a legmagasabb egyetértést mutatja az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekben, ami az iparágak közötti erős konszenzusra vagy proaktív hozzáállásra utalhat.
- Szlovénia megosztott építőipari ágazata: Szlovénia építőipara látványosan megosztott az éghajlatváltozás és annak hatásai tekintetében, ami konszenzushiányra vagy belső konfliktusokra utalhat.
- Bizonytalanság és árnyaltság Szlovákiában: Szlovákiában gyakran magas a „nem tudja eldönteni, hogy egyetért-e vagy sem” válaszok aránya – ez különösen az ágazati szintű megállapodások és az éghajlatváltozás témáinál lehet szembetűnő. E válaszok az adott kérdéssel kapcsolatos általános bizonytalanságra vagy árnyalt, kevésbé határozott véleményre utalhatnak.
- Országos vagy ágazati megállapodások: A minimálbér országos, vagy ágazati kollektív szerződéses szabályozását illetően jelentős véleménykülönbségek mutatkoznak. Románia és Szerbia az országos szintű kollektív szerződéseket részesíti előnyben.
- Munkavállalók bevonása az ESG-tevékenységekbe: Szlovénia és Szerbia erősebb egyetértést mutat a munkavállalói képviselők ESG-tevékenységekben való részvételét illetően, ami a fenntarthatósággal kapcsolatos együttműködőbb hozzáállást jelezhet.
- Az infláció érzékelt hatása: Az inflációt általában minden ágazatban jelentős tényezőnek tekintik, a legnagyobb általános egyetértést Magyarország mutatja. Ugyanakkor ágazati eltérések is megfigyelhetők – különösen Szlovénia építőiparában.